

ΟΛΟΓΥΡΑ ΣΤΗ ΛΙΜΝΗ

Ἀναμνήσεις πρὸς φίλον

Ὅταν ἐπανῆλθες μετὰ ἑπτὰ ἔτη εἰς τὴν ὠραίαν τοποθεσίαν, τὴν προσφιλή εἰς τὰς ἀναμνήσεις σου, δὲν ἦτο Φεβρουάριος ὁ μὲν καὶ δὲν ὑπῆρχαν πλέον ἴτσια νὰ μυρώνωσι τὴν ἀτμοσφαῖραν

ἀγαθοῦ Παρρήση, ὁ περιβάλλον ποτὲ μὲ γλοερόν πλαίσιον τὴν γαληνιώσαν λίμνην, τὴν ἀντανακλώσαν εἰς τὰ νερά της τὸ αἴθριον κυανούν, οὔτε κἄν ἡ καλύβα τοῦ Λούκα τοῦ Θα-

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΤΗΣ ΔΑΝΙΑΣ ΧΡΙΣΤΙΑΝΟΣ

ἐπὶ τῇ πενηκονταετηρίδι τῶν γάμων του

μὲ τὰς μεθυστικὰς εὐωδίας των. Ἄλλὰ δὲν ἦτο πλέον καὶ ἡ Πολύμνια ἐκεῖ, ἄλλο ἐμψυγον ἰόν, ἡ μεθύσκουσα ποτὲ τὴν παιδικὴν φαντασίαν σου μὲ μόνον τῆς λευκῆς λινομετάξου ἐσθῆτός της τὸν θροῦν. Δὲν ἐσώζετο πλέον οὔτε ὁ σικυὼν τοῦ

νασοῦλα, ἡ βρεγομένη ἀπὸ τὸ κῦμα παρὰ τὸ στόμιον τῆς λίμνης, ὅπου οὐδεὶς ἄλιεὺς ἐτόλμα ἐντὸς βολῆς νὰ πλησιάσῃ, διότι καὶ κοιμωμένου τοῦ Λούκα, ἡ καρβίνα ἠγρύπνει παρὰ τὸ πλευρόν του, καὶ ἤκουες τότε ἐξαφνα, ἐν τῷ μέσῳ τῆς

νυκτός, ξηρόν κρότον οὐδὲν καλόν ὑποσχόμενον εἰς τὸν τολμητιῶν ὅστις θὰ ἐδοκίμαζε νὰ πλησιάσῃ ποτέ. Ἄν ἠδύνατό τις νὰ πιστεύσῃ τὰ λεγόμενα, ἡ καρὰβίνα αὐτὴ ἦτο τὸ ἀληθὲς ξυπηγήτηρ τοῦ ἐνοικιαστοῦ τῆς λίμνης, εἰδοποιούσα αὐτὸν μυστηριωδῶς διὰ κτύπου εἰς τὸν δεξιὸν τοῦ ὤμου περὶ τῆς λαθραίας προσεγγίσεως βάρκας τινός ἐκ τοῦ λιμένος διὰ νυκτός. Διότι οἱ ὄροι τοῦ συμβολαίου ἔλεγαν ὅτι ὅλα τὰ κεφαλόπουλα καὶ τὰ καθούρια, ὅσα ἐπλησίαζαν εἰς τὴν λίμνην, ἦσαν τῆς λίμνης, ἐνθ' ὅσα ἐτόλμων νὰ ἐξέλθωσιν αὐτῆς, δὲν ἦσαν τοῦ λιμένος. Ἐφρημόζετο δ' ἐνταῦθα κατὰ πλάτος τὸ ἀξίωμα τὰ ἐμὰ ἐμὰ, καὶ τὰ σὰ ἐμὰ.

Ἄλλοτε κατήρχετο ἐκεῖ βόσκων τὰς ὀλίγας ἀνάδας καὶ τὰ ἀρνία του, ὁ μπάριμπα-Γιωργός, Θεὸς σχωρῆσ' τον, ὁ Κοψιδάκης, ὅστις δὲν ἐφειδέτο νὰ διηγῆται εἰς πάντας ὅσας ὀπτασίας ἔβλεπε (ἀγίους, ἀγγέλους, δαίμονας, τὴν κατάστασιν τῶν ψυχῶν, καὶ αὐτὴν τὴν τελευταίαν κρίσιν, ὅλα τὰ ἔβλεπεν ὁ μακαρίτης) καὶ ἀπᾶς μάλιστα ἠλάθησε περιφανῶς, ὅταν ἐπείσει τοὺς πολίτας καὶ «τὸν δῆμαρχο μὲ ὅλη τὴ δωδεκάδα», ὅτι ἦτο ἐπάναγκες ν' ἀνακαινίσωσιν ἐκ βάρων τὸν ναῖσκον τοῦ Ἁγίου Γεωργίου. Καὶ προσέειπεν αὐτοῖς ὅτι, ἅμα ἀνέσκαπτον τὰ θεμέλια, ὁ Ἅγιος θὰ ἤρχετο βοηθός. Καὶ πράγματι, ὡς ἤρχισεν ἡ σκαπάνη νὰ ξεκοιλιάζῃ μετὰ δούπου τὴν γῆν καὶ νὰ στομοῦται πλήττουσα λίθους καὶ γάλικας, προέκυψαν εἰς τὸ φῶς δίδυμοι τάφοι μετὰ κιντρίνων σκελετῶν, τίς οἶδεν ἀπὸ ποίου λοιμοῦ, κατὰ τοὺς παρελθόντας αἰῶνας ἐκεῖ θαμμένων, καὶ μετὰξὺ ἀδελφωμένων κοκκάλων καὶ χύματος, εὐρέθησαν περὶ τὰ ἑκατὸν ἐνετικὰ φλωρία. Ἄλλοι ἐπίστευσαν τότε τὸ θαῦμα καὶ ἄλλοι ἐξέπλάγησαν διὰ τὴν σύμπτωσιν, ἀλλὰ τὸ ὄρατὸν ἀποτέλεσμα εἶπε ὅτι ὁ ναῖσκος εὐπρεπῆς ὅπως οὖν ἐκτίσθη. Εἰς τὸν ναῖσκον ἐκείνον, ὅταν ἦτο ἀκόμη παλαιός καὶ στενός καὶ μικρούτσικος, ἐκλείετο τὸ πάλαι, ὅταν ἤθελες νὰ ἐπικαλεσθῆς τὴν βοήθειαν τοῦ Ἁγίου διὰ τοὺς πρωίμους πόνους τῆς καρδιάς σου. Καὶ δὲν ἠδύνατό τις νὰ σὲ ὀνομάσῃ βέβηλον, καθόσον δὲν ἐζήτησε ἀπὸ τὸν Ἅγιον ἐγκόσμιον εὐτυχίαν, ἀλλὰ παρηγορίαν διὰ τὰς θλίψεις σου. Καὶ σὺ ἐπλεες τότε εἰς ψευδῆ ἀσφάλειαν, πεποισθῶς ὅτι κανεὶς ἄλλος δὲν σὲ ἔβλεπεν ἀπὸ τὸν Θεόν καὶ ἀπὸ τὸν Ἅγιον· ἀλλ' ὁ νέος ἐκεῖνος ὅστις ἐρύλαγε τότε τὰ πρόβατα τοῦ μπάριμπα Γιωργοῦ, Θεὸς σχωρῆσ' τον, τοῦ Κοψιδάκη, ἂν καὶ δὲν ἦτο προικισμένος μὲ τὸ χάρισμα τῆς προφητείας καὶ τῶν ὀπτασιῶν ὡς ὁ ἀρέντης του, ὅταν σ' ἔβλεπεν ἀντικρῶ ἀπὸ τὸν λόφον, κ' ἔκλειε τὴν θύραν ἅμα ἐμβαινὲς εἰς τὸ ἐξωκλήσιον, κατήρχετο γοργά-γοργά ἀπὸ τὸν λόφον μὲ τὰ σαχουράκια του, πατῶν εἰς τὴν γῆν τὸσον μαλακὰ ὡς νὰ ἦτο ἐλαφρὸς ἀτμός διο-

λισθαίνων ἐπὶ τῆς γλῶσσης, καὶ συνέχων τὴν ἀναπνοήν του, ἐπλησίαζε σιγά-σιγά εἰς τὴν μικρὰν, μισοασβεστωμένην καὶ λαδωμένην ἀπὸ τὴν ὑπερβολικὴν εὐλάβειαν τῶν προσκυνητριῶν, ὑαλόφρακτον θυρίδα τοῦ ναῖσκου, κ' ἔβλεπε, χωρὶς νὰ τὸν βλέπῃς, τὰς μετανοίας καὶ τὰς προσευχάς σου, καὶ ἤκουε, χωρὶς νὰ τὸν ἀκούῃς, τοὺς ψιθυρισμούς σου καὶ τοὺς στεναγμούς σου. Ὡ! πόσα ἔτη παρήλθον ἔκτοτε!

*

Ἐχωρίζετο ἡ λίμνη ἀπὸ τῆς θαλάσσης διὰ πλατείας λωρίδος γῆς ἀμυγδαλοῦ καὶ κιστρῶδους, τῆς ὁποίας μέρος ἦτο τὸ ναυπηγεῖον τῆς πόλεως καὶ μέρος ἦτο ὁ σικυῶν τοῦ Παρρήση. Κατὰ τὴν δυτικὴν ὁμῶς γωνίαν τῆς λωρίδος αὐτῆς, ὅπου ἤρχιζε ν' ἀπλοῦται τὸ μῆκος τοῦ λιμένος, ἡ λωρίς αὐτὴ ἔβαινε στενωμένη ἕως τοῦ Ἀργύρου τοῦ Μπαρμπαπαναγιώτη τὸν ἀνεμόμυλον, ὅστις μὲ τὴν ἀενάως στροφοδιουμένην κυκλοτερῆ πτέρυγάν του μὲ τὰ τριγωνικὰ ἰστία, ἐφαινετο ὡς νὰ προεκάλει τὰ ἐν τῷ λιμένι ἠγκυροβολημένα πλοῖα, λέγων πρὸς αὐτὰ: «Νά, ἐγὼ ἀρμενίζω καὶ στὴ στεριά!» Πόσας καὶ πόσας φορὰς ἠναγκάσθη νὰ θαλασσοῦσε, ἀφαιρῶν κάλτσαις καὶ πέδιλα, ἀνασηκῶνων ἕως τὸ γόνυ τὴν περισκελιδα, ἐπιμένων πεισιμόνως νὰ διαβῆς τὸ ποτάμιον, ὅταν πολὺ συχνὰ ἐπήρχετο πλημμύρα καὶ ἡ θάλασσα ἐγίνετο ἐν μὲ τὸν βάλτον! Καὶ διατὶ δὲν ἀπεράσιζες ν' ἀνακόψῃς τὸν δρόμον σου καὶ νὰ ἐπιστρέψῃς εἰς τὴν πόλιν; Διότι σοῦ ἐφαινετο ὅτι κἄτι ἔβλεπες, κἄτι ἀπήλανε εἰς τὸ ταπίον αὐτό, ἐνθ' ἐκείνη ἦτις τὸ ἐξωνάνευεν, εἶχε γείνη ἄφαντος πρὸ πολλοῦ. Καὶ πότε πάλιν ἐπροτίμας νὰ λάβῃς τὴν βορειοτέραν ὁδόν, τὴν περιφερῆ, ἐκείθεν τῆς λίμνης, διατρέχων ὅλον τὸ Κ' βούλι μὲ τοὺς ἀγρούς καὶ μὲ τοὺς ἀμπελώνας του. Ἐκεῖ ἐπάταις ἐπὶ παχείας γλῶσσης, ὑπὸ τὴν ὁποίαν δὲν ἤξευρες πάντοτε ἂν ὑπῆρχε στερεὰ γῆ. Καὶ ἐγώνεσο ἕως τοὺς ἀστραγάλους εἰς τὸν βάλτον, ἀλλ' ἐνόμιζες τοῦτο εὐτυχίαν σου, διότι ἐφαντάζεσο πάντοτε ὅτι ἔτρεχες νὰ κόψῃς ἴσσια δι' ἐκείνην. Καὶ ὅταν ἐφθανὲς τέλος, μὲ τὰ ὑποδήματα βαλτωμένα καὶ τὰ περιπόδια ὑγρά, εἰς τὸν λευκὸν οἰκίσκον τοῦ μπάριμπα-Κωνσταντῆ τοῦ Μιδζέλου, καὶ τὸν ἐχαίρετας, ἐκεῖ ποῦ ἐσχάλιζε τὰ κουκιά, φωνάζων μακρόθεν, «Καλησπέρα, μπάριμπα-Κωνσταντῆ!» κ' ἐκεῖνος σοῦ ἀπῆντα μελιγίως, «Καλῶς τὸ παιδί μου!» τότε ἠγάπας νὰ φαντάζεσαι σεαυτὸν ὡς μπάριμπα-Κωνσταντῆν, καὶ τὴν Πολύμνιαν ὡς θεῖα-Σινιώραν, καὶ τοὺς δύο κατὰ σαράντα ἔτη νεωτέρους, καὶ ἀνεμέτρεις ὁποῖα θὰ ἦτον εὐτυχία διὰ σέ, ἂν ἦτο δυνατόν νὰ συζήσῃς μὲ τὴν ἀγαπητὴν σου εἰς τὸν πάλλευκον ἐκείνον οἰκίσκον (τοῦ ὁποίου ὁμῶς ἡ ὑπερβάλλουσα λευκότης ὠ-

φείλετο εἰς τὰ ἀκατάπαυστα ἀσβεστώματα τῆς θεῖα Σινιώρας), καὶ ὁποῖα θὰ ἦτο ἐντρυφήσις αἰσθήματος καὶ ῥωμαντισμοῦ, ἐὰν διήγετε τὰς ἡμέρας μετὰ τῆς ἀγαπητῆς ἐν μέσῳ τοῦ εὐώδους καὶ γλοεροῦ ἐκείνου κήπου μὲ τὰς ροιάς, μὲ τὰς βδονιαῖς, μὲ τὰς ἀμυγδαλέας καὶ πασχαλέας, μὲ ὅλα τὰ ἐλεγκτότερα φυτὰ καὶ ἄνθη (τὰ ὁποῖα ὁμῶς ὠφείλοντο εἰς τοὺς ἐνδελεγεῖς κόπους τοῦ μπάριμπα-Κωνσταντῆ), παρὰ τὴν ὄχθη τῆς ὠραίας λίμνης, ὅπου ὑπῆρχεν εἰς οὐρανὸς ἐπάνω, καὶ ἄλλος οὐρανὸς ἐφαινετο κάτω, λευκαὶ καὶ κυπάρισσοι ἀνέτεινον τὰς ὑψηλὰς κορυφὰς τῶν ἄνω, καὶ ἄλλαι λευκαὶ καὶ κυπάρισσοι ἐκρέμαντο ἀνάποδα κάτω. Καὶ ὅσαι μυριάδες ἀστρα ἐκόσμουν τὴν νύκτα λάμποντα τὸ στερέωμα, ἄλλαι τόσαι μυριάδες ἔλαμπαν τρεμοσβύνοντα κάτω εἰς τὸν πυθμένα. Καὶ καλαμῶνες σειόμενοι ὑπὸ τοῦ ἀνέμου ὑψωναν τοὺς ἀσθενεῖς καυλοὺς τῶν δύο ὄργυιᾶς ὑπὲρ τὸ κῦμα, καὶ βρούα καὶ λύγοι καὶ ἀσφόδελοι ἀπέζων ἐκ τοῦ ἐλεύου τῆς λίμνης καὶ ἐκ τοῦ λίπους τοῦ βάλτου, κλίνοντα τὰς γθαυαλὰς κορυφὰς τῶν πρὸς τὸ ὕδωρ, ὡς ν' ἀπέδιδον εἰς τὴν λίμνην τὴν ὀφειλομένην εὐγνώμονα ὑπόκλισιν. Καὶ ἀντικρῶ ὑψοῦτο ὁ λιμὴν μὲ τὰς γλοεράς ὄχθας τοῦ ὀλόγραμμα, τὰς ἐξαπλούσας εἰς τὸν ἥλιον τὰς πρασινίζουσας κλιτύς των, ὡς εὐκολπα στήθη παρθένου ἀναδίδοντα ζωὴν καὶ σφρίγγος εἰς τὴν πλάσιν. Δένδρα ἐκόσμουν εὐπαρύφως τὰς ὄχθας τὰς ὄρεινὰς καὶ τὰς ἀμυγδαλεῖς, καὶ ἄλλα δένδρα φυτευμένα ἐν τῇ θαλάσῃ ἐστόλιζον τὸ κῦμα καὶ τοὺς αἰγιαλοὺς, τὰ ἰστία μὲ τὰ ἐξάρτια των. Καὶ εἰς τὸ βάθος ἐφαινετο πρὸς βορρᾶν τεμνόμεναι αἱ δύο τῶν λόφων σειραὶ, αἱ περιβάλλουσαι ἐνθεν καὶ ἐνθεν τὸν μακρὸν ἀλλ' εὐσύνοπτον εἰς τὸ βλέμμα κάμπον, ἡ μία ἡ ἀνατολική, ὑψηλή, ἐγγυτέρω εἰς τὸν θεατῆν, ἐπιστερομένη ἀπὸ τὸ καλύβι τοῦ μπάριμπα Γιωργιοῦ, Θεὸς σχωρῆσ' τον, τοῦ Κοψιδάκη, ὅπου ὄχι ἀπᾶς ἐώρτασες τὴν πρωτομαγίαν, παιδίον, μὲ γάλα καὶ μὲ ὀθειάν ἀμῶν καὶ μὲ στεφάνους καὶ μὲ λουλουδά, ὅταν ἔζη ὁ πρὸς μητρὸς πάππος σου, ὁ μπάριμπα Ἀλέξανδρος, Θεὸς σχωρῆσ' τον, ὁ Καρνιαρῆς, ὅστις ἠγάπα νὰ ἐορτάζῃ μεγαλοπρεπῶς τὴν πρωτομαγίαν, χορηγός αὐτός ὄχι μόνον δι' ὅλους τοὺς υἱούς, τὰς θυγατέρας καὶ τὰ ἐγγόνια του, ἀλλὰ καὶ διὰ τὰ ἀναδεξιμια του καὶ τοὺς κουμπάρους του καὶ διὰ τὰς κόρας τῶν κολληγιστῶν τοῦ ἀκόμη, τὰς ὁποίας ἐπατέτης ἤδη δὲν ὄκνεις νὰ ἐρωτεύσῃς, φανταζόμενος ὅτι τρέχεις κατόπιν αὐτῶν εἰς τοὺς ὀρμισκούς, ἐκεῖ ὅπου ἐλεύκαιναν τὰς ὀθόνας, καὶ ὅτι κρύπτεσαι μαζὺ των εἰς τὰ ἄντρα, τὰ πατούμενα ὑπὸ τῆς θαλάσσης, ἀφριζούσης ὑπὸ τὴν πνοὴν τοῦ Βορρᾶ, ὄνειροπολῶν τὴν εὐτυχίαν εἰς τοὺς λευκοὺς καὶ γλαφυροὺς κόλπους, μὲ τὰς ὀλοβροχίνους καὶ βυσιννόχρους τραχηλιάς, καὶ εἰς τὰς κυανό-

φλεβὰς καὶ τορνευτὰς ὠλένας μὲ τὰς μακρὰς καὶ κεντητὰς χειρίδας των. Πρῶτα ὄνειρα νεότητος ἀνυπομόνου, ὡς ἡ ἀμυγδαλῆ ἡ ἀνθοῦσα τὸν Ἰανουάριον!

Ἡ ἄλλη, ἡ δυτικὴ λοφία, ἦτο ἡ Πλατάνα, ἀπωτέρα εἰς τὸν θεατῆν, ὑπτία, ἀνακεκλιμένη, βαθμηδὸν ἀνέρπουσα πρὸς τὰς ὑψηλοτέρας κορυφὰς, ἥς τὴν ὑπώρειαν περικαλλῶς κοσμεῖ ὁ Πύργος τοῦ Μετοχίου, μὲ τὸν ὠραῖον ναῖσκον τοῦ Ἁγίου Ἰωάννου τοῦ Θεολόγου. Ὅλα αὐτὰ τὰ ἔβλεπες ἀντικρῶ σου ὡς τελείαν εἰκόνα ἀριστοτέχνου ἀληθείας, ἐκείθεν τῆς λίμνης ἀπὸ τὸν λευκὸν οἰκίσκον τοῦ μπάριμπα Κωνσταντῆ τοῦ Μιδζέλου, καθὼς καὶ ἀπὸ τὸ ναυπηγεῖον, τὸ ὁποῖον ἐφαινετο ἀπέναντι, ἐντεῦθεν τῆς λίμνης.

*

Ὅλη ἡ μακρὰ καὶ πλατεῖα ἀμμουδιὰ ἡ ἀπλουμένη μετὰξὺ τῆς λίμνης καὶ τοῦ λιμένος, δὲν εἶχεν οὐδὲ ἓνα κόκκον ἄμμου ἀμιγῆ ἀπὸ πριονίδα, οὐδὲ ἓνα γάλικα ἐλεύθερον ἀπὸ τὴν γειτονίαν πελεκοῦδιου. Πόσα δάση ἀγριοξύλων μετεμορφώθησαν ἐνταῦθα, ἀπὸ ἀμνημονεῦτων χρόνων εἰς σκάφας μὲ κατάρτια ὑψηλὰ, μὲ μυριάδας ὄργυιῶν σγωνίων καὶ πανίων, καὶ πόσαι τοιαῦται σκάφαι θὰ ἐκοιμῶντο τώρα τὸν αἰώνιον ὕπνον εἰς τὰ βάρη τῆς Μεσογείου ἢ τοῦ Εὐξείνου! Δύο τοιοῦτοι σκελετοὶ ἐφαινετο σήμερον κείμενοι ἐπὶ τὴν μίαν πλευράν, εἰς τὰ ῥηγά, ἀντικρῶ τοῦ ναυπηγεῖου, μὲ τὰς σκωληκοβρώτους καὶ μυρισμένους σανίδας των, μὲ τὰ σκουριασμένα καρφία των, καὶ τὰ διέχοντα στραβοξύλα γυμνά μαδερίων, δι' ὧν διέρρεεν ἐλευθέρως ἡ θάλασσα, ἐφαινετο θλιβερῶς μειδιῶντα, μὲ ὀδόντας ἄνευ χειλέων, ὡς νὰ φαιτερον βλέποντα ἐκ τοῦ σύνεργος τὴν τόσην μανιώδη μέριμναν καὶ μεταλλευτικὴν τῶν ἀνθρώπων. Πόσαι χεῖρες ἀνθρώπων μυστηριωδῶς ἐργασθεῖσαι ἄλλοτε ἐδῶ δὲν ἐκείνο ξηραὶ εἰς τὰ βάρη τῆς γῆς, πόσαι κεφαλαὶ, τὸσον ἐχουσαι ἐγκέφαλον, ὅσος θὰ ἤρκει, καθ' ἃ ἔλεγε γηραιὸς ναυτικός, «διὰ νὰ παλαμίσῃ τις ἓνα καρὰβι ὀλόκληρον», δὲν ἔθρεψαν ἀθηράγη κήτη εἰς τὸν βυθὸν τοῦ πόντου! Καὶ ὁμῶς ὁ γέρον ἐκεῖνος θαλασσινός, μὲ τὴν πιεράν εἰρωνίαν, εἶχε χάσει ἀρτίως τὸ πλοῖον καὶ τοὺς δύο υἱούς του ἀπὸ τρικυμίας παρὰ τὸν Μαλέαν, καὶ τώρα, μὲ τὰ γεράματά του, καὶ μὲ τὸν τρίτον του υἱόν, ἐπαιδεύετο νὰ ναυπηγήσῃ ἄλλο πλοῖον μεγαλειότερον, ἐρημος τῶν κυριωτέρων βοηθῶν του! Οὕτως ἡ ἀνάγκη τοῦ βίου καὶ ἡ συνήθεια δεσπόζουσι τῶν ἀνθρωπίνων πραγμάτων! Δι' ἐκείνον τὸ νέον τοῦτο πλοῖον ἴσως νὰ ἦτο, ἂν ὄχι ἱκανοποίησις, τοῦλάχιστον παρηγορία διὰ τὸ γῆρας! Καὶ οὕτω θὰ ἐξηκολούθει νὰ διάγῃ τὰς τελευταίας ἡμέρας του, ὁ γηραιὸς θαλάσσιος λύκος, ἐωσῶτου θὰ ἤρχετο ἴσως ἡμέρα καθ'

ἦν ἡ θάλασσα, τὸ μέγιστον τοῦτο θηρίον τὸ ὅποιον ἐπιμόνως προεκάλει, θὰ τὸν ἀνέριπτεν ἐξεγειρομένη ἀπὸ τῶν κόλπων τῆς ἕως τὸ στερέωμα, ὡς λέγει ὁ Βάϋρων, καὶ θὰ τὸν ἐπεμπεν ὀλοῦζοντα «εἰς τοὺς θεοὺς του», ἀποροίπτουσα αὐτὸν ὀπίσω εἰς τὴν γῆν. «Ἐκεῖ ἄς κείται!» There let him lay!

Κ' ἐξηκολούθουν διαρκῶς νὰ ναυπηγῶσι πλοῖα, καὶ ἡ τέχνη ἐτελειοποιεῖτο καὶ τὸ ἐμπόριον ἤξανε. Πᾶς ὅστις ἤθελε νὰ ναυπηγήσῃ εἶχε πρόθυμον σύμβολον τὸν καπετὰν Δημήτρη τὸν Κασανδριανό, μὲ τὴν μακρὰν του τσιμπούκαν, μὲ τὸ ἠλέκτρονον στόμιον, ὅστις εἶχεν ἰδεῖ καὶ ἀκούσει πολλά εἰς τὴν ζωὴν του, ὁ μακαρίτης. Τὰς ἡμέρας τοῦ γήρατός του τὰς ἐδαπάνα παριστάμενος θεατῆς τῶν ναυπηγουμένων πλοίων, ἐρχόμενος κατὰ πᾶσαν ἐσπέραν μὲ τὴν τσιμπούκαν του, μὲ τὴν μακρὰν καπνοσακούλαν του κρεμαμένην ἐπὶ τοῦ τσογίνου ἐπανωβράκου, διὰ νὰ καμαρώσῃ τοὺς κόπους καὶ τὰς ἐλπίδας τῶν ἄλλων, καὶ παρηγορηθῆ διότι, πεισθεὶς εἰς τὰς ἀπαιτήσεις τῶν υἱῶν του, ἰσχυρίζομένων ὅτι ἦτο παρὰ πολὺ γέρον, εἶχε παραχωρήσει αὐτοῖς τὴν πλοιαρχίαν. «Σὺ θὰ κάμετε τὸ σταυρὸ σας νὰ κόψετε τὸν κερσετέ, παιδιά, νὰ κυττάζετε καλὰ πόσο ἡμερῶ θὰ εἶνε τὸ φεγγάρι. . . . Κι' ὄντας θὰ σκαρώσετε, μὲ τὸ καλὸ, νὰ ζεστάζετε ποῦ εἶνε ὁ ἀστέρης. . . . Βάρδα μπένε, νὰ μὴ σκαρώσετε μουδὲ νὰ τὸ βίξετε στὸ γιאלὸ τὴν ἡμέρα ποῦ εἶνε λιστρόπι. . . .» Καὶ ἔδιδε βραδύγλωσσος πολυτίμους ὁδηγίας εἰς τὸν πλοίαρχον, ὡς καὶ εἰς τὸν πρωτομάστορον, περὶ πάντων τῶν συντελούντων εἰς τὴν ἐπιτυχῆ ναυπήγησιν ὡς καὶ τὴν εὐόδωσιν καὶ προκοπὴν τοῦ πλοίου. Ὅστις δὲν τὸν ἤκουε, τὸσον χειρότερα δι' αὐτὸν! Νεωτερισταὶ τινες πλοίαρχοι ἐδοκίμασαν νὰ τὸν παρακούσουν, καὶ ὑπέφεραν σκληρῶς.

*

Ἐνθυμείσαι, ὑπῆρχαν τότε τρία μεγάλα σκάφη πλησίον ἀλλήλων ναυπηγούμενα, ὑπὸ τὸν αὐτὸν ἀρχιναυπηγόν. Θαυμάσιος ἄνθρωπος! Πῶς ἠδύνατο νὰ ἐπαρκῆ καὶ εἰς τὰ τρία, τρέγων ἀπὸ σκάφους εἰς σκάφην, μ' ἓνα πῆγν εἰς τὴν χεῖρα, μὲ μίαν στάθμην καὶ μ' ἓν σκέπαρον ἀπὸ τοῦ αὐχένος κρεμάμενον μὲ τὴν λαβὴν ἐπὶ τοῦ στέρνου. Καὶ ὅποια στρατιὰ ἀνθρώπων ἐτέλει ὑπὸ τὰς διαταγὰς του! Ὁ πλοίαρχος, οἱ βοηθοὶ του, οἱ πριονισταί, οἱ πελεκηταί, οἱ μαραγκοὶ καὶ οἱ καλαράται! Δὲν ἔλειπαν καὶ οἱ Γύφτοι, οἵτινες εἶχον ἰδρύσει προχείρως ἀνὰ μίαν καλύβην ὀπίσθεν ἑνὸς ἐκάστου τῶν σκαφῶν. Καὶ μὲ τὴν κάμινον πλήρη ἀνθράκων, μὲ τοὺς φουστῆρας, μὲ τοὺς ἄκμονας, μὲ τοὺς ραιστήρας καὶ τὰς βαρεῖας σφύρας των, ἔκοπταν, ἔκοπταν μέγιστα καρφία, δξαβέτταις. Ὅποιος φοβερὸς θό-

ρυβος! Οἱ κύπιοι τοῦ ραιστήρος ἐπιγινόν τὸν ἐρυθρὸν τριγμὸν τοῦ πρίονος, ὁ κρότος τοῦ σκεπάρονος ἐκάλυπτε τὸν δούπον τῆς ξυλίνης ματσόλας, δι' ἧς ἐκτύπα τὸ στυπρίον ὁ καλαράτης, καὶ ὑπὲρ πάντας τοὺς ἄλλους κρότους ἐδέσποζεν ὁ βαρὺς ροῖθδος τοῦ πελωρίου ραιστήρος, δι' οὗ ἐνέπηγον τὰ χονδρὰ καρφία καὶ τοὺς ξυλίνους ἦλους, ταῖς καθήλιας, εἰς τὰς στρογγύλας πλευρὰς τοῦ κολοσαίου σκάφους. Καὶ ὕψηλός, μεγαλόκορμος ἀνὴρ, μὲ ὀρθὰς τὰς πλάτας, μὲ τὸ κόκκινον πλατὺ ζωνάρι συνέχον τὴν μακρὰν σέλλαν τοῦ βρακίου ὑπὸ τοὺς βουβωνάς του, εἶχεν ἀναβῆ, ὁ δαιμόνιος, ὕψηλὰ ἐπὶ τῆς κωπαστῆς, καὶ ὁ ἴσκιος του μακρὸς, ὑπὸ τὰς τελευταίας ἀκτῖνας τοῦ δύνοντος ἡλίου, ἐμεγεθύνετο τεραστίως, τῶν μὲν σκελῶν πιπτόντων ἐντεῦθεν τῆς λίμνης ἐπὶ τῶν φυτῶν τοῦ σικυῶνος, τοῦ δὲ κορμοῦ ἀορίστως κυμαίνομένου ἐπὶ τοῦ ὕδατος, καὶ τῆς κεφαλῆς ζωγραφουμένης μεγαλοπρεπῶς πέραν τῆς λίμνης, πρὸς ἀνατολὰς, εἰς τὴν ὑπώρειαν τοῦ βουνοῦ. Οὗτος ἦτο ὁ πουροδοξῆς, ἔργον ἔχων τὸ ν' ἀνοίγῃ τρύπαις. Ὑπερμέγεθες πισσωμένον ζεμπίλιον, κείμενον κάπου, ἀνάμεσα εἰς δύο βουβά, μεγάλα ξύλα, ὑπὸ τὴν πρύμνην, ἦτο γεμάτον ἀπὸ τριβέλια διαφόρων μεγεθῶν, ἕως τρεῖς δωδεκάδας, ὧν τὸ μὲν μικρότερον θὰ ἦτο ἕως δύο σπιθαμῶν, τὸ δὲ μέγιστον, βαρὺ, ὀγκῶδες, ἦτο σχεδὸν ἴσον μὲ τὸ ἀνάστημα τοῦ κατοχοῦ του. Τὴν στιγμὴν ταύτην ἐχειρίζετο ἀκριβῶς ἐν τῶν μεγίστων τρυπανίων, καὶ ἔκυπτεν, ὁ θαυμάσιος, ἐπὶ τῆς κωπαστῆς, αἰωρούμενος ὡς σχοινοβάτης, καὶ ἦνοιγε βαθεῖαν κάθετον ὀπήν εἰς μίαν τῶν πλευρῶν τοῦ σκάφους. Ὡ τῆς ἀκαταληψίας!

*

Ἄλλ' ὁ ἥλιος ἐκρύβη ἤδη εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ ὕψηλου πετρῶδους βουνοῦ, καὶ ὁ ἴσκιος τοῦ πουροδοξῆ διεγράφη καὶ αὐτὸς ἀπὸ τὴν ἐπιφάνειαν τοῦ ὕδατος καὶ ἀπὸ τὸν ἄμμον τῆς παραλίας. Οἱ μαστόροι, καθὼς καὶ οἱ πολλοὶ ἐπισκέπται, οἱ περιπατῆται τῆς ἐσπέρας, οἵτινες ἤρχοντο νὰ συγκοπιάζωσι καὶ αὐτοὶ μὲ τὸ βλέμμα εἰς τοὺς ἰδρώτας τῶν ἄλλων, κ' ἐνίοτε νὰ τοὺς γασσομερῶσι μὲ τὰς ἀκαίρους ἐρωτήσεις των, διασκελιῶσαντες τὰ παντοῦ ἐσκορπισμένα ἀνὰ τὸ ναυπηγεῖον βουβά, δοκοὺς καὶ στραβοξύλα, συνήχθησαν ὅλοι ἐν συγκεχυμένῳ βόμβῳ, περὶ τὴν μικρὰν καλύβην τοῦ πλοίαρχου, ἧτις ἦτο πλήρης τάκων καὶ τεμαχίων ξύλου καὶ σπειρίδων μὲ ἐργαλεῖα καὶ τινῶν ἐνδυμάτων καὶ κλινοσκεπασμάτων, διὰ νὰ πῶσιν ὅλοι τὸ τίποτρον, ἀπὸ μεγάλην χιλιάρικην φιάλην, μὲ τὸ αὐτὸ ποτήριον ὅλοι. Μόνος ὁ πελωρὸς καρβόσκαυλος, ὁ προσδεδειμένος μὲ στερεὰν ἀλυσιν ἔξω τῆς καλύβης, ὀπίσθεν τῆς πρύμνης τοῦ μεγάλου σκάφους, ἐξέπεμπεν ἀπει-

Καὶ μετὰ δυσκολίας πολλῆς ἐμπόδισε τὸν ἀδελφόν του νὰ μὴ τὸν αἰκίσῃ.

*

Ἐκεῖ, ὀπίσθεν τῶν θάμνων τοῦ φράκτου, ἐν μέσῳ τῶν χωραφίων, ἀμπέλων καὶ τοῦ αἰγιαλοῦ, ὅπου ὄχι σπανίως ἡ μὲν θάλασσα ἐπάτει καὶ ἀφωμοῖον τὸ ἡμισυ κήπου ἢ ἀγροῦ μὲ συκάς, μηλέας καὶ ἀπιδέας, οἱ δὲ διαβάται ἔκαμναν δρόμον τὸ ἄλλο ἡμισυ τοῦ αὐτοῦ κήπου ἢ ἀγροῦ (καὶ οἱ εὐτυχεῖς ἰδιοκτῆται εἰς ποῖον νὰ προσκλαυθῶσιν;) ἤκουεσ πολλὰκις τὴν ἐσπέραν περὶ τὸ λυκόφως, ἐνῶ οἱ ναυπηγοὶ φορτωμένοι τὰ ζεμπίλια μὲ τὰ σιδερικά των ἐπέστρεφαν εἰς τὴν πολίχνην, ἤκουεσ, μεταξύ δύο ἢ τριῶν μαραγκῶν, μετρούντων τὰς ἡμέρας ἕως οὗ ἔλθῃ ἡ πρώτη Κυριακὴ, κατόπιν τῆς ὁποίας εἶποντο κατὰ σειράν τρεῖς ἢ τέσσαρες ἑορταὶ (τῶν Κορυφαίων Ἀποστόλων, τῶν Δώδεκα, τῶν Ἁγίων Ἀναργύρων καὶ τῆς Ἁγίας Ἐσθῆτος), καὶ ἀναλογιζομένων μετὰ προαπολαύσεως μελλούσης μακαριότητος ὅτι θὰ ἐπλεον ὅσον οὐπὼ ἀντικρῦ, εἰς τὴν ἀνατολικὴν νῆσον, τὴν κρατοῦσαν δέσμια πανταχόσε τῆς γῆς ὅλα τὰ τέκνα τῆς μὲ ἀόρατον συμπαθῆς νῆμα πόθου καὶ νοσταλγίας, θὰ ἐπλεον ὅλοι στοιβαζόμενοι εἰς δύο μεγάλας ὀγκάδας, ἔργα τῶν χειρῶν των, ὅπως ἐπὶ τετραήμερον ἑορτάσωσιν ἤκουεσ, λέγω, διάλογον οἷος ὁ ἐξῆς:

— Νά, κοντεύουμε τώρα, Νταντῆ...

— Ἀργοῦμε ἀκόμα, Μπεράνη...

— Τί λές, βρέ Νταντῆ;... Δευτέρα πέρασε, Τρίτ' Τετράδ' μιὰ, Πέρτ' Παρασκευὴ δύο, Σάββατο, πρῶτα ὁ Θεός, εἴμαστε πέρα.

Καὶ οὕτως ὁδὸς μακρὰ βραχεία γίνεταί, ὄχι κατὰ τὸν Σοφοκλέα.

Ἄλλὰ δὲν ἦτο πάντοτε ἐσπέρα ὅταν ἔβαινεσ πρὸς τὴν ἀμμόωδη ἐκείνην παραλίαν μὲ τάβαθῃ ὕδατα, καὶ δὲν ἔβλεπεσ πάντοτε ὀμάδας ἀνθρώπων ἐπιστρεφόντων ἐκ τοῦ ναυπηγεῖου, οὐδὲ πτωχῶν γυναικῶν φορτωμένων σάκκους πλήρεις πελεκουδίων ἐπὶ τῶν ἰσχνῶν ὤμων των. Ἦτο πρῶτα, καὶ δὲν εἶχε παρέλθει ὁ χειμῶν, καὶ δὲν εἶχαν σκαρώσει ἀκόμη τὰ μεγάλα σκάφη. Εἰς τὸ ναυπηγεῖον μίαν μόνον βρατσέρα καὶ δύο βάρκαι μικρὰ ὑπῆρχαν σκαρωμένα. Δὲν εἰργάζοντο ἐκεῖ εἰμὴ ὁ μάστρο-Γιωργός, Θεὸς σχωρέσ' τον, ὁ Βαγγελάκης, μὲ τὴν κόκκινην σκούφιαν του, ἧτις δὲν ἦτο οὔτε φέσι οὔτε κούκιος οὔτε καπέλλο, ἀλλὰ μετεγεν ἀπὸ ὅλα αὐτά, μὲ τοὺς πισσωμένους ἀμπάδες του καὶ μὲ τὴν πολύχρουν ἀπὸ τὰ ἐμβαλώματα καμιζόλαν του, καὶ ὁ Γιάννης τῆς Παναγιούς, μὲ τὸ ὕψηλόν καὶ ὀρθὸν φέσι του, μὲ τὴν μακρὰν καὶ πολύπτυχον βράκαν του, μὲ τὴν ἄσπρην φανέλλαν καὶ μὲ τὴν μεγάλην ζεμπίλιαν του. Ὁ ἥλιος μόλις εἶχεν ἀ-

λητικὸν ὑποκωφον γρυλλισμόν, ὡς νὰ διέκρινεν αὐτὸς μόνος τὸν βόμβον τῶν κηρήνων ἀπὸ τοῦ βόμβου τῶν μελισσῶν, κ' ἐφαινετο, ἂν τοῦ τὸ ἐπέτρεπαν, ἔτοιμος νὰ ἐφορμήσῃ. Ἄλλ' ὁ πλοίαρχος, ὁ καπετὰν Γιωργάκης, ὅστις ἐφαινετο κάπως μορφωμένος, μὲ τοὺς μακροὺς ἀγκιστροειδεῖς ξανθοὺς μύστακας του, τὸ ἠλικιακὸ πρόσωπον καὶ τὸ μικρὸν ἀνάστημα, διὰ μονοσυλλάβων ἀνεκοπτε τὴν ὀμῆν του. «Πίσω, Τσοῦρμο! κάτω, Τσοῦρμο!» Ὁ Τσοῦρμος ὑπήκουε, ἀλλὰ μετὰ δυσκολίας, κ' ἐξέφραζε τὴν λύπην του διὰ παρατεταμένων γαυγισμῶν. Ἦρχισε νὰ κυκλοφορῇ τὸ ποτήριον τῆς ρακῆς, καὶ οἱ ναυπηγοὶ ὅλοι καὶ οἱ περιπατῆται ἔλεγαν τὰς συνήθεις εὐχὰς: «Καλοροῦζικο! μάλαμα τὸ καρφί τ', καπετάνιο! Καλὸ πλέψιμο!» Τὴν τελευταίαν λέξιν οἱ πλείστοι ἐπρόφεραν, κατὰ παραθοράν, πλέξιμο. Καὶ εἰς περιέργως ἄνθρωπος μὲ χονδρὸν ἄσχημον πρόσωπον, μὲ παχύτατον μύστακα ἐπικαθήμενον ὡς στοιβία ἐπὶ τῶν μῆλων τῶν παρειῶν του, ἕως τοὺς ὀφθαλμοὺς, ἡμινάυτης καὶ ἡμιεργάτης καὶ ἡμικφορτωτῆς (οὗτος ἦτο ὁ Ἀλέξανδρος Χάρραυλος, ὁ ἴδιος ὅστις πηδαλιουγῶν ποτὲ ἐν μακρῷ ταξειδίῳ, κατὰ τὴν Μαύρην Θάλασσαν, ἐπὶ μεγάλου πλοίου, τὴν νύκτα, ἠρωτήθη ὑπὸ τοῦ πλοίαρχου, περιπατοῦντος κατὰ μήκος τοῦ καταστρώματος ἀπὸ τὴν πρύμναν ἕως τὴν πρῶραν: «Τί ἔχεις, βρέ Ἀλέξανδρε, κ' ἀναστενάξεις;») κ' ἐκείνος ἀπήντησε: «Συλλογίζομαι, καπετάνιε, πῶς θὰ τὰ πληρώσουμε, τόσα ἑκατομμύρια ποῦ χρωστάει τὸ Ἔθνος!») οὗτος λοιπὸν ὁ Ἀλέξανδρος Χάρραυλος, ὀλίγον πέραν τοῦ δέντου ἀρελῆς, προσληθεὶς ἀπὸ τῆς προτεραιῆς διὰ νὰ ὑπηρετῇ εἰς τὴν ναυπήγησιν τοῦ σκάφους, ὅταν ἤλθεν ἡ σειρά του διὰ νὰ πῆρ καὶ νὰ χαιρετίσῃ, ἐπρόφερεν ἐξ ὑπερβαλλούσης ἀδειξιότητος ὡς ἐξῆς τὴν ἀνωτέρω σημειωθεῖσαν λέξιν.

— Καλὸ μπλέξιμο, καπετάνιο!

Οἱ ἄλλοι ἐκάγχασαν ὁ ξανθομούστακος πλοίαρχος συνωφρωδῆθ, ὁ Τσοῦρμος ἠγέρθη ἐπὶ τῶν ὀπίσθων ποδῶν καὶ ἀφῆκε φοβεράν ὑλακὴν! Ὁ ἀδελφὸς τοῦ πλοίαρχου, ὁ Δημήτρης ὁ Τσιμπιδας, ἤγειρε τὴν χεῖρα ν' ἀρπάσῃ ἀπὸ τὸν σῆρ-κον τὸν Ἀλέξανδρον τὸν Χάρραυλον καὶ νὰ τοῦ καταφέρῃ ὀλίγους κονδύλους. Ὁ καπετὰν Γιωργάκης τὸν ἐμπόδισεν, ἂν καὶ τοῦ ἐκόστισε πολὺ. Διότι ὅλοι οἱ ναυτικοί, καὶ οἱ πλέον μορφωμένοι σχετικῶς, δὲν εἶνε ἀπηλλαγμένοι δεισιδαιμονιῶν καὶ προλήψεων. Πῶς νὰ μὴν εἶνε τις δεισιδαιμων ὅταν ἀπολεμῇ μὲ τὸ μεγαλείτερον θηρίον, ὅταν παλαίῃ μὲ τὸ ἄγνωστον, καὶ δὲν εἰδεύρῃ ἂν αὐρίον θὰ ἐπιπλήρῃ ἢ θὰ ποντισθῇ, ἂν θὰ εἶνε εἰς τὴν ἐπιφάνειαν ἢ εἰς τὸν πυθμένα; — Ὁ πλοίαρχος ἤρκεσθη μόνον νὰ εἴπῃ ὀργίλως:

— Δάκω τὴ γλώσσα σ', βρέ στραβο-Χάρραυλε... νὰ μὴν ἀρπάξω τὴ σαλαμάστρα, τώρα...

νατείλη, διαλύων τοὺς ἀνερχομένους ἀπὸ τὴν θάλασσαν πρὸς τὴν πρασινοῦσαν ἀκτὴν λευκοῦς ἀτμούς, τὰ ὕδατα ἦσαν ῥηχὰ ἀπὸ τὸν ἀσθενῆ ἀνεμον ὅστις ἐφύσα. Ἐφαίνετο τὴν πρῶταν ἐκείνην ὅτι καὶ αὐτὸς ὁ Βορρᾶς εὐρέθη εἰς διάθεσιν φιλοπαίγμονα, θωπεύων μαλακὰ τὴν θάλασσαν. Καὶ ἡ ψυχρὰ ῥοπὴ δὲν ἦτο δυσάρεστος εἰς τὸν μικρὸν κτηματίαν τὸν ἐπιβαίνοντα τοῦ ὄνου καὶ ἀπερχόμενον εἰς τὸν ἀγρὸν του, οὐδὲ εἰς τὸν ζευγηλάτην, τὸν διὰ τῆς φωνῆς ἀποτείνοντα τὰ κελύσματα εἰς τοὺς βούς του.

— Ὁ! μελίσο' ὄξου, μαυροματ'! καὶ διὰ τοῦ βλέμματος θωπεύοντα τὴν μεγάλην χύτραν μὲ τὰ καλομαγειρευμένα μὲ ἰκανὸν εὐώδες ἔλαιον φασόλια, καὶ μὲ ἄφθονον κόκκινον πιπεριάν, τὴν ὁποίαν, μὲ τὸ ἐξησκαμμένον βλέμμα του, εἶχεν ἀνακαλύψει ἤδη ἐργασμένη ὀπισθεν τῶν θάμνων, ὄλονεν καὶ πλησιάζουσαν σκεπασμένην καλὰ διὰ νῆ μὴν κρυώση τὸ φαγητόν, ἐπιστέφουσαν τὸν μέγαν κόφρινον, ἐπὶ τῶν ὤμων τῆς φιλοτίμου οἰκοκυρᾶς, σχεδὸν ἀρμενίζουσαν ὡς βάρκαν, χωρὶς νὰ φαίνωνται οὔτε αἱ χεῖρες αἱ ὑποασταζούσαι οὔτε οἱ πόδες οἱ βηματίζοντες. Ὀλίγαι στιγμαὶ θὰ παρήρχοντο ἀκόμη, καὶ ὁ μὲν μελίσης καὶ ὁ μαυροματῆς, ἀπολυόμενοι πρὸς ὦραν τοῦ ζυγοῦ, θὰ ἐβόσκον μακαρίως παρὰ τὰς χονδράς καὶ ὀξῶδεις ρίζας τῶν ἐλαίων, ὁ δὲ ζευγηλάτης καὶ ὁ βοηθὸς του, θὰ παρεκάθιζον ἐπιφθόνως ὑπὸ τὸ εὐλογημένον φύλλωμα, καὶ θὰ ἐπειρώτων ἐγγύτερον τῆς χύτρας.

[Ἐπεται τὸ τέλος]

Α. ΠΑΠΑΔΙΑΜΑΝΤΗΣ

Ἀθηναϊκὴ ἤχώ

Ἀρέσουν καὶ εἰς ἡμᾶς τὰ συμπόσια· πολὺ δὲ περισσότερον τὰ συμπόσια τὰ ἔχοντα σχέσιν μὲ τὴν Ἑλλάδα καὶ διδόμενα ἐν Γαλλίᾳ. Δὲν ἔχομεν τὴν εὐχαρίστησιν οἱ ἐν Ἀθήναις νὰ παρακαθήμεθα, ἀν καὶ πολλάκις προσκαλούμενοι εἰς αὐτὰ φιλοφρόνως. Ἀλλὰ πόσον γλυκεῖα καὶ συμπαθῆς, ἐνθαρρυντικὴ καὶ παρήγορος φθάνει μέχρι τῶν ὠτων μας ἡ ἐφορτάσιμος αὐτῶν ἤχώ! Πόσον μας συγκινεῖν ἐκαστοτε καὶ μας τέρπουν οἱ λόγοι ἐκεῖνοι, ἐδῶθεν μὲν πλήρεις αἰσθητικῆς ἀρχαίας καὶ εἰλικρινοῦς, ἐκεῖθεν δὲ πλήρεις εὐγνωμοσύνης, ἀλλὰ καὶ δικαίας ἐπιταῖς ἐκδηλώσει ταύταις ὑπερηφανίας! Φιλοξενούντες καὶ φιλοξενούμενοι, εὐεργετούμενοι καὶ εὐεργετοῦντες, Ἕλληνας καὶ Φιλελλήνας, θλίβουσι μετ' ἀγάπης τὰς χεῖρας, καὶ κραταιοῦται ἐκεῖ εἰς τῶν εὐγενεστέρων συνδέσμων, ἐξ ὧσιν συνεδέθησαν ἐν τῷ κόσμῳ, σύνδεσμος κοινῆς λατρείας καὶ ἐνθουσιασμοῦ ἀφιλοκερδοῦς.

Οὕτω προδικταθεῖμενοι παρέστημεν νοερώς εἰς τὸ συμπόσιον τοῦ ἐν Παρισίῳ Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν ἐορτάζοντος τὴν εἰκοσιπενταετηρίδα του. Δὲν ἐξήτουμέν ὠραιοτέραν εὐκαιρίαν νὰ ἴδωμεν συνηγμένους ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ

νάκούσωμεν τοὺς ἀνδρας, τοὺς ἐργαζομένους ὑπὲρ τοιοῦτου σκοποῦ, τοὺς ἀναστρεφομένους ἐν τῇ ζωῇ τῆς ἀρχαίας Ἑλλάδος, τοὺς μορφούντας τὸ πνεῦμα καὶ ἐξευγενίζοντας τὴν καρδίαν διὰ τῆς μελέτης τῶν ἀθανάτων τῆς ἔργων, τοὺς ἐξ αἰσθητικῆς λογικῆς καὶ περρωτισμένου ἀγαπῶντας καὶ ἡμᾶς τοὺς νεωτέρους, τοὺς ἀπογόνους τῶν ἐνδόξων αὐτῶν διδασκάλων. Τὰς σκέψεις καὶ τὰ αἰσθητικὰ τῶν ἀληθῶν φιλελλήνων, διηρημένην ἐκεῖ δι' εὐγλωττοῦ καὶ ἐνθουσιώδους προπόσεως ὁ μέγας Ρενάν. Εἶνε γνωστὸν πῶς ὁ συγγραφεὺς τοῦ Βίου τοῦ Ἰησοῦ ἀγαπᾷ καὶ τὰς δύο Ἑλλάδας καὶ πῶς δὲν ἀφῆκε περιστασιν χωρὶς νὰ διατρανώσῃ τὴν μεγάλην καὶ βαθεῖαν αὐτὴν ἀγάπην—τὸ οὐσιωδέστερον αὐτοῦ γνώρισμα. Καλλιτεχνικῆς ζῶν ἐν τῷ Ἰδανικῷ, φιλόσοφος προμαχῶν τῆς αἰωνίου Ἀληθείας, μόνον διὰ τῆς μελέτης τῆς ἀρχαιότητος, διὰ τοῦ βαπτίσματος τῆς ζειδῶρου ἐκείνης ἀτμοσφαιρας, ἐδυνήθη νὰ πορρήσῃ τὸν βάρβαρον τῆς γεννησείας του χιτῶνα καὶ νὰ καταστῇ σήμερον, πολὺ τελειότερον τοῦ ποιητοῦ ὅστις τὸ ἐκαυχῆθη, συμπολίτης καὶ σύγχρονος τοῦ Περικλέους. Οἱ λόγοι τῶν ὁποίους ἔγραψε καὶ ἀπήγγειλεν ἐσχάτως ἐπὶ τῇ εἰκοσιπενταετηρίδι τοῦ Συλλόγου, μᾶς ὑπενθυμίζον ζωντῶς τὴν παλαιάν, τὴν ἐμπνευσμένην καὶ βαθεῖαν ἐκείνην ἐπὶ τῆς Ἀκροπόλεως προσευχῆν, τὴν ὁποίαν συμπεριέλαβεν εἰς τὰς οἰνοὶ λαξευτάς σελίδας τῶν Παιδικῶν καὶ νεανικῶν Ἀναμνήσεων. Παρὰ τὸ ἀπολιθωμένον τοῦ Παρθενῶνος ἰδανικόν, παρὰ τὸν πρῶτον βωμὸν τῆς ἀνθρωπότητος, καθ' ἣν ἡμέραν ἐδυνήθη νὰ κατανοήσῃ τὸ τέλειον κἄλλος, ὕψωσε τὴν μελίρρυτον φωνὴν εἰς ὕμνον πρὸς τὴν γλαυκώπιδα Θεάν, τὴν ἀναστρωθεῖσαν ἐκεῖ ὑπὸ λαοῦ μεγάλου ἐν ἐποχῇ μεγάλῃ καὶ μέλλουσαν νὰ κατισχύσῃ ὅλων τῶν θεῶν, ὅλων τῶν λατρευθῶν. Ὅταν τὴν ἐλησμόνησεν ὁ κόσμος ἐδυσθῆσεν εἰς τὴν βαρβαρότητα καὶ μόνον ὑπὸ τὸ σκῆπτρόν τῆς ἐπαυρῆν ἀκτίνα τοῦ πάλας φωτὸς καὶ εἰσῆλθεν εἰς τριβὸν προόδου. Εἶνε τὸ ἐμβλημα καὶ τὸ κορῶνμα ἔθνους καὶ ἱστορικῆς περιόδου μοναδικῆς μέχρι τοῦ νῦν ἐν τῷ κόσμῳ ἡ Ἀκρόπολις. Ἡ μελέτη τῆς περιόδου ταύτης περιλαμβάνει τοὺς μετ' ἀγάπης μελετώντας ἐντὸς «φωτεινοῦ κύκλου» οὐρανίας τρυφῆς καὶ ἀδελφότητος. Θαῦμα ὁ Ρενάν ὀνομάζει τὸ ἀπαξ γενόμενον καὶ θαῦμα τοιοῦτον εἶνε ἡ ἀκμὴ τοῦ ἑλληνικοῦ πολιτισμοῦ. Μετὰ τοῦτο, τὸ σχεδὸν ἀναντίρρητον, πόσον ἡ ὠθησις εἶνε εὐγενής, πόσον ἡ κλασικὴ ἐκπαίδεσις, ἡ μελέτη τῶν μνημείων τὰ ὁποῖα μᾶς ἀφῆκεν ἡ Ἀρχαιότης, εἶνε μορφωτικὴ τοῦ ἀνθρώπου καὶ εἰς πᾶσαν ἐποχὴν ἀναγκασίαι, καὶ πόσον εἶνε λυσιτελεῖς τὸ ἔργον καὶ ἐπαινετὴ ἡ προσπάθεια τοῦ Συλλόγου πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν τοιοῦτων σπουδῶν, εὐκολον εἶνε νὰ συμπεράνῃ κανεῖς, ἀν ἀνυπολόγητον μόνον οἷα κατέχουσι θέσεις καὶ πῶς ὀμιλοῦσιν ὅλοι ἐκεῖνοι οἱ θρέψαντες, ὡς ἐλέγομεν, τὸν νοῦν, μορφώσαντες τὸ ἦθος καὶ ὠφελήθεντες ἀληθῶς ἐκ τῆς μελέτης τῶν μεγάλων μας προγόνων.

Ἀλλὰ θὰ πληκθῆ πολὺ ἂν ζήτησῃ τις νὰ κάμῃ τὴν σύγκρισιν ἐδῶ καὶ ἐξέτασῃ πρὸς τοῦτο τοὺς ἀρχαιομαθεῖς μας. Ἀλλοίμονον, ὁποῖα ἀπογοήτευσίς!

ὁποῖα εἰρωνεία! Δὲν ὑπάρχει σχεδὸν οὔτε μία ἐξαίρεσις, οὔτε μία ὄσας. Οἱ πλεῖστοι εἶνε ἄνθρωποι ἐστρεβλωμένον ἔχοντες νοῦν καὶ καρδίαν ξηρὰν καὶ φαντασίαν στεῖραν, μὴ κυβερνώμενοι ὑπὸ τοῦ Λόγου, μὴ αἰσθανόμενοι τὸ Καλόν, μὴ ἐλκούμενοι πρὸς ἰδανικὸν ὑπέρτερον, οὔτε καλὸν φεῦ, οὔτε ἀγαθὸν. Λέγονται φιλόλογοι ἢ ἀρχαιολόγοι καὶ εἶνε δ' ἰσκαλοῖ. Δὲν λείπουν ἀπὸ τὰς χεῖρας τῶν ἀρχαῖα κείμενα οὔτε ἀπὸ τὰς ὕψεις τῶν ἀρχαῖα μνημεῖα, πολλοὶ ἐξ αὐτῶν αἰσθάνονται πρὸς τὴν μελέτην ἔρωτα φλογώδη καὶ πρὸς ἐπίμετρον πατοῦσι τὴν γῆν, τὴν ὁποίαν ἐπάτησεν ὁ κλασικὸς λαὸς καὶ σκέπονται ὑπὸ τοῦ ἰδίου γλαυκοῦ οὐρανοῦ, τοῦ ἀντιτιθέμενου ἀκόμη ζωηρῶς πρὸς τὴν λευκότητα τῶν αἰωνίων μαρμαρῶν τῶν... Καὶ ὅμως τίποτε! Καμμίαν ἐπιρροὴν δὲν ἐξασκεῖ ἐπ' αὐτῶν ἡ μετὰ τῆς ἀρχαιότητος ἀναστροφή. Ὅχι μόνον δὲν ἀποκτῶσι νέον, ἀλλὰ χάνουσι καὶ τὸν ἀνθρωπισμὸν, τὸν ὁποῖον ἔτυχε νὰ ἔχουσιν. Ἡ μελέτη τῶν δὲν εἶνε μελέτη. Σπουδάζουσι τὸ γράμμα καὶ ὄχι τὸ πνεῦμα. Τὰ πρότυπα τὰ ὁποῖα θαυμάζουσι, τὰ θαυμάζουσι μόνον εἰς ὕλην, καὶ ἂν φιλοσοφῶσι, ἐπ' αὐτῆς πάλιν φιλοσοφῶσι. Τὰ ἔργα τῆς ἀρχαίας Τέχνης δι' αὐτοὺς εἶνε ἡ λίθος ἢ ἑλεῖσις. Τὸ πνεῦμα τῆς ἀπαρμιλλοῦ παραγωγῆς κοινωνίας, τὸ διακεχυμένον ἐπ' αὐτῶν δὲν τοὺς φθάνει, δὲν τοὺς ζωογονεῖ. Καμμία ἔξαρσις, οὐδ' ἡ ἐλαχίστη διάπλασις. Εἶνε καὶ μένουσι σχολαστικοί. Τοιαύτη ἡ κλασικὴ ἐκπαίδεσις παρ' ἡμῖν καὶ τοιοῦτοι οἱ διδάσκαλοι μας.

Μίαν μόνην ἀλλὰ οὐσιωδεστάτην ἀπόδειξιν θὰ φέρωμεν τὰς γνωστάς ἰδέας τῶν περὶ γλώσσης. Δι' αὐτὴν πάντοτε ἐνομοίθησαν εἰδικοί καὶ κατ' αὐτοὺς μόνον ἡ γνώμη τῶν ἔχει κύρος. Ὁ λαὸς πλανᾶται ἢ γλωσσολογία ψεύδεται. Ἀναζητῶ ἡ ἀρχαιότης! Καὶ ὅμως ὁποῖα πλάνη καὶ στρέβλωσις. Ἡ λατρεία τῶν καὶ ὁ ἐνθουσιασμὸς δὲν ὑπερβαίνει «τὰ εἰδῶλα τῶν μέσων ἀορίστων καὶ τῶν εἰς μι ρημάτων». Ὁ πόθος τῶν καὶ ἡ τάσις εἶνε ἡ ἀναστύλωσις τῆς ἀρχαίας γλώσσης. Αὐτὴν γράφουν, αὐτὴν μᾶς ἐπιβάλλουν νὰ γράφωμεν. Εἰμπορεῖ ἐκτὸς αὐτοῦ νὰ δέρουν καὶ τοὺς μαθητὰς τῶν ἀνορθογραφοῦντας, διότι τὸ συμβουλεύει ὁ Ξενοφῶν, ἀλλὰ τίποτε περισσότερον· οὐδεμίαν ἄλλην παραδέχονται συμβουλήν οὔτε ἐννοοῦσι. Τὴν γλαφυρότητα καὶ τὸ ὕψος καὶ τὴν ὀρθότητα τῶν ἐννοιῶν δὲν εἰμποροῦν νὰ χωρῆσιν τῶν ἀρχαίων τύπων, τῶν ὁποίων ὑπερμαχοῦν ἐρρωμένους. Ἡ νέα γλώσσα ἢ ζωντανὴ εἶνε βάρβαρος. Πῶς εἶνε δυνατόν νὰ γραφῇ σελίς ἔχουσα κάποιαν ἀξίαν, ὅσιν ἀληθεῖς ἢ καλοῦ ἀνευ ἀπαρεμφάντων; Περιφρόνησις λοιπὸν ἱερὰ πρὸς πᾶν νεώτερον καὶ βέβηλον. Τότε μόνον θὰ προσέχουσιν εἰς τὴν νέαν φιλολογίαν, ὅταν ἡ ἀμάθεια παρέλθῃ, καὶ ὁ κόσμος γράφῃ ὅπως αὐτοὶ θέλουν. Ἡ δὲ προσοχὴ αὕτη θὰ εἶνε πάλιν σχολία γραμματικὰ καὶ παρατηρήσεις ἐπὶ τῶν... ἐφθαρμένων κειμένων—ἐννοεῖται!

Ἄρα γε οἱ ἄλλοι, οἱ ὀπισωθήποτε ἀπηλλαγμένοι τῆς δασκαλικῆς μαγγανείας ὠφελοῦνται ὅσον πρέπει ἐκ τῆς ἀρχαιότητος;

Εἰς τὴν ἐρώτησιν ταύτην δὲν ἠμποροῦμεν νὰπαντήσωμεν ἢ μὲ μειδιάμα πικρὸν... Τὸν ἀρχαῖον κόσμον τὸν γνωρίζομεν τόσον ἀτελῶς, τὸν σπουδάζομεν τόσον ἐπιπολαιῶς, ὥστε ἐκτὸς λέξεων τινῶν ἐξ αὐτοῦ ἠχηρῶν, τὰς ὁποίας μανθάνομεν νὰ ἐκστομίζομεν χωρὶς αἰσθημα εἰς πᾶσαν περίστασιν, διὰ τίποτε ἄλλο δὲν εἴμεθα ἰκανοί. Ἐπικαλούμεθα τὰς σκιάς τῶν προγόνων, ἀλλ' οἱ ἀπόγονοι ζῶμεν εἰς τὸ σκότος καὶ εἰς τὴν βαρβαρότητα. Νομίζεις ὅτι τὸ μέγα φορτίον τῆς προγονικῆς εὐκλείας μᾶς καταθλίβει τὸ στήθος καὶ ἀδυνατοῦμεν νὰ κενεώσωμεν. Ἄλλοι, ἐλεύθεροι ἐξ αὐτοῦ, μᾶς ἀποστέλλουσι μακρόθεν καμμίαν ἀκτίνα τοῦ ἀρχαίου, τοῦ θεοῦ φωτός· ἀλλ' αὕτη δὲν ἀρκεῖ νὰ διανοίξῃ τὰ ὄμματά μας καὶ νὰ κινήσῃ τὴν ἀμιλλάν μας... Πόσοι μεταξὺ τῶν νέων, ἀφοῦ διήλθον ὅπως ὅπως τὸ φοβερόν ἐκεῖνο πουργατόριον τοῦ Γυμνασίου, ἤνοιξαν πάλιν τὰ κείμενα, τὰ ὁποῖα ἀπετέλεσαν ἐπὶ ἑτη μακρὰ τὸ μῖσός τῶν εἰς τὴν βύσσαν; Πόσοι μεταξὺ τῶν ἄλλων οἱ ὁποῖοι δὲν θέλουν νὰ ἐπιδοθοῦν ὡς δάσκαλοι εἰς τὴν γλώσσαν τῶν ἀρχαίων, ἐντρυσθῶσι τοῦλάχιστον εἰς τὰς ἰδέας τῶν καὶ ἔχοντες τόσας ὡς Ἕλληνας εὐκολίας ἐπιδίδονται εἰς σπουδὰς, τὰς ὁποίας ὁ ἀνεπτυγμένος κόσμος ἐθεώρησεν ἀνεκὰθεν ὡς τὰς ὑγιεινέστερας καὶ λυσιτελεστέρας;

Ἄν ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐξαιρέσεων εἶνε τόσῳ μικρὸς καὶ ἀσήμαντος, πταίει βεβαίως ἡ ἐπιπολαιότης καὶ ἡ ἀφροντισία, ἡ χαρκτηρίζουσα τοὺς νεωτέρους, ἀλλὰ πολὺ περισσότερον ἡ κακὴ ὠθησις ἢ ἐξ ἀρχῆς διδομένη εἰς τὰς σπουδὰς τῶν. Δὲν ὑπάρχει ἴδρυμα, δὲν ὑπάρχει σχολεῖον, δὲν ὑπάρχει διδάσκαλος ἐμφυσῶν ἔρωτα πρὸς τὰς ἀληθεῖς κλασικὰς σπουδὰς. Ἡ κατ' ἰδίαν, ἡ ἐγωιστικὴ ἐργασία τῶν περρωτισμένων δι' ἀνωτέρου πνεύματος, εὐαρίθμων λογίων καὶ ποιητῶν, ὠφελεῖ μὲν αὐτοὺς πολὺ, ἀλλὰ δὲν εἶνε καὶ ἀρκετὴ νὰ σχηματίσῃ ρεῦμα, νὰ γίνῃ παράδειγμα, νὰ διευθύνῃ τάσιν. Ἄλλως πόθεν ἠκούσθη ὁ ἀρμόζων περὶ τῆς ἀρχαιότητος λόγος; Πότε ἔγεινε ἡ ἀρμόζουσα ὑπὲρ αὐτῆς ἐνέργεια; Ποῖος ὑπουργὸς τῆς Παιδείας τὸ ἐσκέφθη ποτέ! Πότε ἐξηγήθη τίνα σημασίαν καὶ τίνα χρῆσιν ἔχει ὁ θησαυρὸς, τὸν ὁποῖον μᾶς ἀφῆκεν οἱ πρόγονοι; Ποῖα γίνεται διδασκαλία ἰκανὴ νὰ μεταδώσῃ τὸ πνεῦμα τῶν ἀρχαίων μνημείων εἰς τὰς ψυχὰς τῶν μελετώντων καὶ νὰ ἐγκλείσῃ αὐτοὺς εἰς τὸν φωτεινὸν ἐκεῖνον κύκλον, ἐντὸς τοῦ ὁποῖου ἠσθάνθησαν αὐτοὺς ὁ Βίγκελμαν, ὁ Κούρτιος, ὁ Καστελάρ, ὁ Γκαίτε, ὁ Φώσκολος, ὁ Γλάδστων καὶ ὁ Ρενάν;

Ἐγὼ τοῦλάχιστον ὁμολογῶ ὅτι δὲν ἤξεύρω. Ἄν ἐν Γαλλίᾳ ἰδρῦθη Σύλλογος πρὸς ἐνίσχυσιν μόνον, ἐδῶ εἶνε ἀνάγκη νὰ ἰδρῦθῃ τοιοῦτος πρὸς ἀποκατάστασιν τῶν ἑλληνικῶν σπουδῶν.

ΑΝΤΙΛΑΛΟΣ

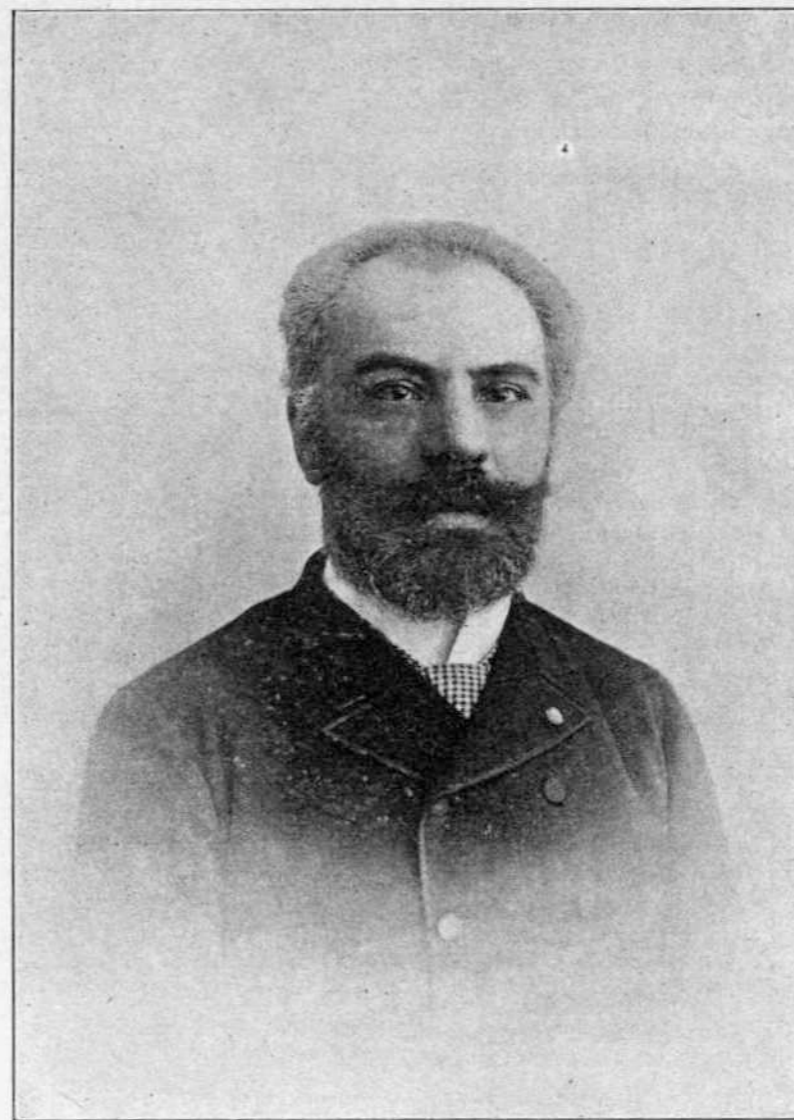

Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΗΣ ΔΑΝΙΑΣ ΛΟΥΪΖΑ
ἐπὶ τῆ πεντηκονταετηρίδι τῶν γάμων τῆς

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ ΚΟΡΟΜΗΛΑΣ

Εἶνε ὁ μόνος παρ' ἡμῖν ἐξ ἐπαγγέλματος δραματικός συγγραφεὺς. Ὀλίγοι ἴσως τὸ συλλογίζονται ἐξ ἐκείνων οἱ ὅποιοι τὸν γνωρίζουσι, τὸν ἐκ-

ἐμπνεύσει των, εὐρίσκουσιν ἐν τούτῳ μικρὰν ἀλλ' ἐντελῆ τινα ἱκανοποίησιν, δυναμένην νὰ σώσῃ αὐτούς ἐκ τῆς ἀποθαρρύνσεως. Ἄλλὰ πῶς νὰ ἐρ-

τιμῶσι, τὸν ἀγαπῶσι. Καὶ ὅμως πόσον περιέργος καὶ ἀξιοθαύμαστος πρέπει νὰ εἶνε ὁ τύπος τοῦ ἀνδρός, ὁ ὅποιος ἐν χώρᾳ ὅπου οὔτε θέατρον ὑπάρχει ἀκόμη, οὔτε ἠθοποιοί, οὔτε φιλοδραματικὴ τάσις, οὔτε παρότρυνσις οἰαδῆποτε ἢ ἀνταμοιβή, ἀπεράσισε νὰ φερῶνθῃ ὀλοψύχως, ἀνευ ἄλλης ἀσχολίας, εἰς τὸ θέατρον! Οἱ ἐν ἄλλοις κλάδοις πνευματικοὶ ἐργάται, μεθ' ὅλους τοὺς δυσμενεῖς ὄρους, ὑφ' οὓς ζῶσι, γράφοντες ὅμως καὶ δημοσιεύοντες χάριν τῶν ὀλίγων ἀναγνώστων τὰς

γασθῆ σήμερον καὶ νὰ προκόψῃ ὁ δραματικός, ὅταν τὰ ἔργα του, ἐκτὸς ὀλίγων καὶ ὄχι πάντοτε εὐτυχῶν ἐξαιρέσεων, δὲν ἐρμηνεύωνται, δὲν παραστάωνται πρὸ τοῦ κοινού, ἐν ᾧ μόνον χάριν τῆς παραστάσεως ταύτης γράφονται, ὅταν οὕτως ὑπὲρ τὸ ἥμισυ τοῦ σκοποῦ του μένη ἐντελῶς ἀνεκπλήρωτον;

Εἰς τοῦτο μόνον ὁ ἀτομικὸς χαρακτήρ τοῦ κ. Δημητρίου Κορομηλά εἶνε ἱκανὸς νὰ μᾶς ἀπαντήσῃ. Καὶ χωρὶς νὰ τὸν γνωρίζῃ τις ἐκ τοῦ πλη-

σίον, εμπορεί ασφαλώς να τον αναπλάσῃ, ἂν μόνον ἐκτιμῶν τὰς παρούσας περιστάσεις, ἀναλογισθῆ πόση χρειάζεται ἀντοχή καὶ σταθερότης, αἰσιοδοξία καὶ πίστις εἰς τὸ μέλλον καὶ θέρημ ἐκ μέρους ἐκείνου, ὁ ὁποῖος, μίαν καλὴν πρωίαν, πρὸ ὀκτώ περίπου ἡμερῶν, ἔσχε τὸ θάρρος νάναγει εἰς τὸ Πανελλήνιον ὅτι ἀποχωρεῖ τῆς διευθύσεως τῆς Ἐφημερίδος διὰ νὰ ἐπιδοθῆ ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον εἰς τὴν δραματικὴν.

Καὶ ἐτήρησε τὸν λόγον του πιστῶς. Ὁ κατάλογος τῶν ἔργων του, ὁ καὶ τότε ἄλλως τε πλούσιος, ηὐξήθη ἀπὸ τῆς ἐποχῆς ἐκείνης κατὰ δεκάδα καὶ εἰκοσάδα, μελετᾷ δὲ ἀκόμη καὶ γράφει μετὰ ζήσεως ὥρας πολλὰς καθ' ἑκάστην, ἐξευρίσκων ὑποθέσεις καὶ ἀναπτύσσων αὐτὰς εἰς δράματα, φλύακας, σκώμματα, μίμους καὶ διαλογάς. Εἶπομεν ὅτι ἄλλην ἐργασίαν δὲν ἔχει καὶ ὅσον ἀπορᾷ τὸν καιρὸν, τὴν ἡσυχίαν καὶ τὴν πρὸς ἔργον διάθεσιν εἶνε πολὺ εὐτυχὴς ἄνθρωπος. Δὲν τὸν ἀπασχολοῦν ζῆνοι φροντίδες καὶ περισπασμοί. Εἶνε ὑλικῶς ἐξησφαλισμένος, ζῶν εὐμαρῶς καὶ περιστασιοῦμενος ὑπὸ οἰκογενείας λατρευτῆς συζύγου καὶ τέκνων χαριτωμένων. Κατοικεῖ εἰς ὠραίαν οἰκίαν, ἐξόχως ἀθηναϊκὴν διὰ τὴν θέσιν, τὴν τελευταίαν τῆς λεωφόρου Ἀμαλίας, παρὰ τὸ ἐργαστήριον τῶν Ἀπόρων Γυναικῶν. Ὑπὸ ἐποψὴν θεᾶς, τόσῳ συντελεστικῆς διὰ τὰς ἐμπνεύσεις, τὸ γραφεῖόν του δὲν πιστεῦω νὰ τὸ ἔχη κανεὶς εἰς τὸν κόσμον, οὔτε δραματικῶς, οὔτε λυρικός ποιητής. Βάθος οὐρανοῦ εὐρέος, ἐξαισίου. Ἐμπρὸς ἡ πύλη τοῦ Ἀδριανοῦ, ἐν ἀπόπτῳ δὲ ἡ θάλασσα τοῦ Σαρωνικοῦ καὶ τ' ἀμυδρὰ βουνὰ τῆς Αἰγίνης. Ἀριστερὰ οἱ Στύλοι τοῦ Ὀλυμπίου, ἡ ὠραιότερα πλατεῖα τῆς πόλεως, ὁ Ἀρδηττός καὶ ἡ ἀκανόνιστος γραμμὴ τοῦ Ὑμηττοῦ· δεξιᾷ ὁ λόφος τοῦ Φιλοπάππου καὶ ἡ Ἀκρόπολις πλησιεστάτη. Τοιοῦτο τὸ μέγα, τὸ ὠραῖον καὶ ἔνδοξον, τὸ ὑπὸ τοῦ ποιητοῦ λατρευόμενον τοπίον, τὸ ὁποῖον πλαισιούσι τὰ δύο παράθυρα τοῦ θαλάμου μετὰ τὴν ἐκ βιβλίων γύρω διακόσμησιν, μετὰ τὴν τράπεζαν ἐν τῷ μέσῳ τῆς ἐκτάκτου φιλοπονίας, πρὸ τῆς ὁποίας καθήμενος ὁ κ. Κορομηλάς δὲν ἀποκλίνει πληρῶν διὰ τῆς ἀραιᾶς καὶ καλλιτεχνικῆς του γραφῆς, πληθὺν φύλλων, συνδεομένων εἰς τετραδία ὀγκώδη μετὰ προσοχῆς καὶ κομψότητος. Ὁ συριγγὸς τοῦ ὑπὸ τὰ παράθυρα του διερχομένου τροχιοδρόμου, αἱ ἀπρόοπτοι εἰσορμητικαὶ τῶν τέκνων του, αἱ ἐπισκέψεις τῶν φίλων του, ἡ προετοιμασία τοῦ καφέ, τὸν ὁποῖον ἀγαπᾷ νὰ ψήνῃ μόνος του—καὶ τὸ λέγω ἐκ δοκιμῆς, γνωρίζων ὅτι θὰ τὸν εὐχαριστήσω ἰδιαιτέρως, ὄχι χειρότερα πολλῶν κερψῶν,—διακόπτουσι συχνὰ τὴν ἐργασίαν του· ἀλλ' ἐκεῖνος τὴν ἐπαναλαμβάνει ταχέως καὶ μετὰ μεγαλητέρας ἐκαστοτῆ ὀρέξεως, ὡς ἄνθρωπος πράγματι

ἐργαζόμενος κατ' ὄθησιν ἀνωτέραν, ὑπὲρ ἰδέας μεγάλης καὶ εὐγενούς, ἡ ὁποία οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν τὸν ἐγκαταλείπει.

Ἐλέγη περὶ τοῦ Κορομηλά εὐφύεστατα ὅτι ἄγει διαρκῶς τὴν ἐορτὴν τῆς ἰσραηλιτικῆς Σκηνοπηγίας. Ἡ φράσις δὲν μοῦ ἀρέσκει μόνον διὰ τὸ λογοπαίγνιον, ὅσῳ διὰ τὸν ἐπιτυχῆ χαρακτηρισμόν. Ὁ Κορομηλάς παρέχει τῷ ὄντι τὴν ἰδέαν ἀνθρώπου ἐορτάζοντος διαρκῶς, ἀδιάφορον ἂν σκηνοπηγίαν ἢ μή. Τόσον εἶναι φαιδρὸς, ἄλαλος, εὐθυμὸς, φιλόγελος, ζωηρὸς. Ὁλὴ ἡ καλλιτεχνικὴ θέρημ ἢ κλειομένη εἰς τὸ εὐρὺ καὶ ἀνδρικός προτεταμένον στήθος του, ἐκδηλοῦται εἰς ἀκτινοβολίαν διὰ δύο ὀρθαλμῶν μαύρων, ροθερῶν ὀσάκις ἐμψυχούνται ὑπὸ τῆς ἀπαγγελίας δραματικοῦ κινῶν τεμαχίου, τὴν τέχνην τῆς ὁποίας πολλάκις κατέδειξε καὶ ἀπὸ σκηναῶν. Ἐπιτηδεύεται κάπως τὴν ἐνδυμασίαν του, προτιμῶν ἀνοικτὰ ἐπιδεικτικὰ χρώματα καὶ ἀρίνει συνήθως ἐλευθέρας τὰς ἄκρας τοῦ κομφῶς συνδεδεμένου λαϊμοδέτου. Εἶνε ὑψηλός, εὐσωμὸς, μετ' ὀξύ γένειον, παρέχον εἰς αὐτὸν ὄψιν ἀνθρώπου τῶν ὀπλων, τὰ ὁποία μάλιστα ἠγάπα ἄλλοτε πάρα πολὺ. Ἡ φωνὴ του ἀντηγεῖ ἰσχυρά, ὁ δὲ γέλως του ὁ παντοεινός καὶ ὀλοψυχός, ὁ συνοδεύων τὰ συχνὰ του χαριτολογήματα, μαρτυρεῖ περὶ τῆς ἀληθοῦς παιδικῆς του ψυχῆς, τῆς ἀνευ χολῆς καὶ μεστῆς ἀγάπης. Χεῖλη παχέα, μῆλα ἐξέχοντα, δερμα μελαχρινόν, ρίς χονδρὴ καὶ ἐν γένει ἰδίαι τις κατασκευὴ τῆς κεφαλῆς, παρέχουσι εἰς τὴν φυσιογνωμίαν τοῦ γνησίου αὐτοῦ Ἀθηναίου ἕνα χαρακτηριστὴν διακριτικόν, ἐλαφρᾶν τινα χροίαν μιγάδος, ὡς ἂν ἦτο μᾶλλον βραζιλιανὸς ἰδιοκτητῆς καπνοφυτειῶν ἢ δραματικὸς ἐμπνεόμενος καὶ συγγραφεὺς ὑπὸ τὴν Ἀκρόπολιν. Ἀλλ' ἴσως διὰ τοῦτο εἶνε ἀδύνατον νὰ λησμονήσῃ ἂν εἶδῆ τις ἄπαξ τὴν ἐκφραστικὴν αὐτὴν φυσιογνωμίαν, τὴν φαιδρᾶν, τὴν κινούσαν μεταξὺ μυρίων τὴν προσοχὴν παντοῦ, καὶ εἰς τὸ θέατρον, καὶ εἰς τὸν περίπατον, καὶ εἰς τὰς αἰθούσας εἰς πᾶσαν συνάθροισιν, ἀκόμη καὶ εἰς διαδήλωσιν. Διότι ὁ κ. Κορομηλάς εἶνε ἄνθρωπος τοῦ κόσμου, εἰς ὃλ' ἀναμιγνυόμενος, παντοῦ παρευρισκόμενος· σπανίως δὲ λόγιος ἐγένετο ὅσον αὐτὸς γνωστός καὶ ἀγαπητός εἰς κόσμον τόσῳ πολὺν καὶ ἐκλεκτὸν. Ἀλλὰ τὴν δημοτικότητά ταύτην δὲν ἀπέκλιθε βεβαίως ὡς δραματικὸς· πολὺ περισσότερο τὴν ὀφείλει εἰς τὸν εὐπροσῆγορον καὶ ἀνοικτόκαρδον χαρακτῆρα του, εἰς τὴν κοινωνικὴν του δράσιν καὶ εἰς τὴν ἐγκριτοὶν καὶ γνωστὴν ἀθηναϊκὴν οἰκογένειαν, τῆς ὁποίας ηὐτύχησε νὰ εἶνε μέλος.

Ὁ ἐπιθυμῶν ἤδη νὰ ἐκτιμῆσῃ,—ἔστω καὶ συντόμως, ὅπως ἀρμόζει εἰς ἀπλὴν σκιαγραφίαν,—τὸ ἔργον τοῦ Δημητρίου Κορομηλά, εἶνε πολὺ πιθανόν νὰ εὐρεθῆ εἰς ἀμηχανίαν· ὄχι μόνον ὡ

ἐκ τῆς ἐλλείψεως θεάτρου καὶ καλῆς διδασκαλίας, ἢ ὁποία εἶνε ἡ λυδία λίθος παντός ἔργου σκηνηκοῦ, ἀλλὰ καὶ ὡς ἐκ τῆς πληθῆος τῶν ἔργων τοῦ δραματικοῦ, ὁ ὁποῖος μετὰ πενήκοντα καὶ δύο μέχρι σήμερον ἐκδεδομένα βιβλία του καὶ μετέπειτα πλείονα νέα ἀνέκδοτα καὶ πλήρη, ἐκτὸς τῶν ἀπείρων σχεδιασμάτων, φαίνεται, κατὰ τὴν ἐκφραστικὴν ἀπειλητικῶς «Ἐγὼ δράματα γιὰ τὴ γούνα σου!» Ποῦ λοιπὸν καιρὸς καὶ ὑπομονὴ πρὸς ἐπιμελῆ ἀνάγνωσιν τόσων ἔργων, τὰ περισσότερα τῶν ὁποίων καὶ μάλιστα τὰ πρῶτα, δὲν εἶνε οὔτε ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποία τέρπουσιν, οὔτε ἐξ ἐκείνων τὰ ὁποία ἠμποροῦν νὰ στερεώσουν τὴν ὑπόληψιν τοῦ συγγραφέως. Βλέπετε λοιπὸν πόσον ἀδικὸς καὶ πεπλανημένη θὰ ἦτο ἡ περὶ αὐτοῦ κρίσις, οἷα ἐπικρατεῖ παρὰ τισιν, ἀνευ τῆς ἐξαιρέσεως καὶ τῆς ἀναγνώσεως τῶν ὀλίγων καὶ ὠριμωτέρων, ἐξ ὧν ἀνακύπτει ἡ ἀληθὴς τοῦ δραματικοῦ ἰδιοσυία, περὶ τῆς ὁποίας ἀδύνατον νὰ ἔχη ἰδέαν ἀκριβῆ ὁ ἰδὼν ἀπὸ αὐτοσχεδίου σκηναῶν τὴν *Κακὴν Ὁραν* ἐπὶ παραδείγματι, τὸν *Λέοντα Παρόνυμφον* ἢ τὴν *Κάμμαν*, ἀλλὰ μὴ ἀναγνοῦς τὴν *Κλυταίαν*, τὴν *Εὐθυμένην* καὶ τὸν *Θάνατον τοῦ Περικλέους*. Τοιαύτη δὲ εἶνε καὶ ἡ πολυτιμὸς ὁμολογία τοῦ συγγραφέως. Πολλάκις μὰς εἶπε μετὰ τὴν ἰδιαίτησάν ἐκείνην εὐτολμίαν καὶ τὴν ἀγαθὴν παρηγορίαν του ὅτι πολλὰ του ἔργα ἐξέσγισεν ἀνέκδοτα, φρονεῖ δὲ ὅτι τῆς αὐτῆς ἦσαν ἄξια τύχης καὶ τὰ δύο τρίτα τῶν δημοσιευμένων, θεωρῶν αὐτὰ δοκίμια ἀπείρου χειρός, γυμνάσματα μόνον χάριν τῶν κατόπι δοκιμωτέρων, τὰ ὁποία εἶνε ἀδύνατον νὰ γράψῃ ἐντελῆ ὁ δραματικὸς ποιητής, πρὶν παρακάμψῃ τὴν νεανικὴν, τὴν λυρικὴν ἡλικίαν, καὶ φθάσῃ τὴν ὠριμὸν ἀνδρικότητα.

Μεθ' ὅλην τὴν μετριόφρονα ὑπερβολὴν, ἡ γνώμη ἔρχεται ἀληθείας. Μόνον ἐκ τῶν τελευταίων, τῶν ἀνδρικών ἔργων τοῦ Κορομηλά, δύναται νὰ ἐκτιμηθῆ ἡ εἰδικότης περὶ τὴν ἐξεύρεσιν τοῦ μύθου, ἡ φιλοκαλία περὶ τὴν γλώσσαν—τὴν ὁποίαν εἰς μὲν τὰρχαίζοντα δράματα μεταχειρίζεται καθαρῶς, εἰς δὲ τὰ σύγχρονα ἐντελῶς ὠμιλημένην—ἡ ἐγκράτεια περὶ τὴν κατασκευὴν καὶ ἡ ζηλευτὴ τῆς σκηναῶν γνώσεως, ἀρεταὶ καθιστώσαι τὰς συλλήψεις του σκηνηκῆ ἔργα ἀνώτερα τῶν ὁποίων οὔτε ἔγραψεν, οὔτε πιστεύομεν εὐκολον νὰ γράψῃ τις παρ' ἡμῖν. Καὶ λυρικός μὲν ἐξάρσεις καὶ χάριν διαλόγου καὶ μεγαλοπρέπειαν παραστάσεως καὶ ἐνάργειαν ἀπεικονίσεως καὶ ἀλήθειαν χαρακτῆρος καὶ ἐν γένει μεμονωμένα πρόσωπα εἰμπορεί τις νὰ συναντήσῃ ὅμοια ἢ καὶ ἀνώτερα εἰς εὐαρίθμητα ἔργα ἄλλων μαζ δραματικῶν. Ἀλλὰ τὴν τεχνικὴν ἐκείνην ἐντέλειαν, τὴν ἐν τῷ συνόλω, τὴν σκηνηκὴν ἐκείνην ἀριότητα, ἣτις οὐσα τὸ κυριώτερον τοῦ δράματος προσόν, καθιστᾷ αὐτὸ τὸ δυσκολώ-

τερον τῆς ποιήσεως εἶδος, μόνον παρὰ τῷ Κορομηλά εἰμπορεί τις νὰ σπουδάσῃ. Ὑπὸ τὴν ἐποψὴν δὲ ταύτην εἶνε ἀληθῶς μέγα καὶ ἀξιοσημείωτον ὅ,τι προσφέρει εἰς τὴν ἀναγεννωμένην ἐλληνικὴν σκηναῶν καὶ εἰμεθα βεβαίως ὅτι δὲν θὰ παροραθῆ ποτε τὸ ἔργον του τὸ τόσον ἐπίμονον καὶ θερμὸν.

Ἄλλως τε ὁ δραματικὸς μὰς δὲν εἶπεν ἀκόμη τὴν τελευταίαν του λέξιν. Εὐρίσκειται ἐν ὄλῃ τῇ ἀκμῇ τῆς ἡλικίας καὶ τῆς πείρας καὶ τῆς δρασεως. Τὸ στάδιόν του ἐλπίζομεν νὰ ἔχη καὶ ἄλλους λαμπροτέρους τῆς *Εὐθυμένης* σταθμούς. Ἐχει εὐρημένας καὶ κατεστρωμένας μυρίας ὑποθέσεις, τὰς ὁποίας μόνος ὡς μέχρι τοῦδε ἢ μετὰ συνεργάτου σκέπτεται νὰ ἐκτυλίξῃ εἰς δράματα καὶ φλύακας, σκώμματα καὶ κωμωδίας, ἢ τύχη μάλιστα τῶν ὁποίων προμηνύεται πολὺ καλλιτέρα, ὡς ἐκ τῆς προσεχῆς βασιλικῆς πρωτοβουλίας συντελουμένης ἀνεγέρσεως τοῦ Ἐθνικοῦ Θεάτρου. Μετὰ χρόνον δὲ ὄχι μακρόν, ὁ πίναξ τῶν ἔργων του, πολὺ μᾶλλον πλουσιώτερος,—καὶ κατὰ τὴν ἄξιαν βεβαίως ὅπως καὶ κατὰ τὸν ἀριθμὸν,—θὰ ἀναδείξῃ τὸν Δημήτριον Κορομηλᾶν συγγραφέα, πρὸς τὴν γονιμότητα τοῦλάχιστον τοῦ ὁποίου μόνος ὁ Λόπος δὲ Βέγα θάμιλλεται.

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ ΞΕΝΟΠΟΥΛΟΣ

ΦΥΛΛΑΔΕΣ ΤΟΥ ΓΕΡΟΔΗΜΟΥ

IB' — Ἐνα ὄνειρο.

Ἀπὸ τῆ λύπη στὸν τρόμο, ἀπὸ τὸν τρόμο στὸ τρέξιμο, καὶ ἀπὸ τὸ τρέξιμο στὸ θυμὸ, δὲν εἶναι πηδῆματα ποῦ νὰ τὰ πηδῆξῃ ἕνας μικρὸς χωρὶς ν' ἀποκάμῃ. Ἐκλείσα τὰ μάτια μου καὶ ἀποκοιμήθηκα. Ἀποκοιμήθηκα καὶ εἶδα ἕνα παράξενα ὄνειρο. Εἶδα πῶς εἶμουν μέσα σὲ μιὰ ἐκκλησιά. Λαμπάδες, ψαλμωδίες, κόσμος, σὰ Δεύτερη Ἀνάστασι. Καὶ ὡς τόσο μιὰ ἀταξινιά, ποῦ ἂν καὶ ἐφρεγγε, δὲν ἔβλεπα τίποτε μακριά. Δὲν ἤξερα σὲ ποῖο μέρος τῆς ἐκκλησίας βρισκούμουν. Ἐνα κόκκινο σύννεφο μοῦ τὰ σκέπασε ὅλα. Πλανιόμουν ἀπὸ δῶ καὶ ἀπὸ καὶ. Εἶμουν σὰν τυφλός, ἄξασα βλέπω ἕναν ἄγγελον πλάγι μου! Ναι, ἄγγελο μετὰ τὰ στερὰ! Μετὰ παίρνει ὁ ἄγγελος ἀπὸ τὸ χέρι, καὶ γοῦν νὰ μοῦ πῆ τίποτε, μετὰ φέρνει σ' ἕνα στασίδι. Εἶπαν τὸ στασίδι τοῦ ψάλτη. Ὅ,τι στάθηκε ἐκεῖ, καὶ κοίταξα γύρω μου, μετὰ τὸν ἄγγελο πλάγι μου, μετὰ ζύπνησε ἡ φωνὴ τῆς Ἀνοῦλας:

— Ἐδῶ μαθὲ εἶσαι τόση ὥρα καὶ δὲ μιλάς; Τί κάνεις; Κοιμάσαι; Τί ἐπαθες; Μιὰ ὥρα τώρα σὲ γυρεύομε. Ἦρθε καὶ ἡ Καλαφάταινα μετὰ τὴν κόρη τῆς νὰ μὰς πῆ ἔχει γεια, καὶ ποῦθεν δὲ σὲ βρῖσκαμε! Ποῦ εἶσυνα! Βρῆκες τὴν ὥρα νὰ πᾶς

Ἰδε σελ. 284.

νά παίξεις. Κ' ύστερα νά κοιμησαι! Τί έχεις; ἄρρωστος εἶσαι μαθὲ;

Τῆς εἶπα πῶς εἴμουν καλά, καὶ δὲν ξέρω τί ἄλλο. "Ὅ, τι νοῦς μου ἀπέμεινε, τὸν ἔχασα τώρα μ' αὐτὴ τὴν καινούρια τὴν εἶδηση. Νᾶρθ' ἢ Ἑλένη νά μ' ἀποχαιρετήσῃ, καὶ γὼ νά λείπω, καὶ σὲ τέτοιο ταξίδι! Κατέβηκα, κι ἀκόμα μισο-νεϊρεύουμουν. Στάθηκε σὲ καλὸ μου ποῦ κοιμή-θηκα. Δὲ μ' ἐμέλλε ποῦ φαίνουμουν σαστισμένος, μπορούσα νά τὸ κολλήσω στὸν ὕπνο.

Ξεγνοῦσα τὸ πάθημα τοῦ Ἀνεμομύλου καὶ συλλογιζόμουν τὸνειρο καὶ τὸν ἐρχομὸ τῆς Λενιώσ. Τάχα νά εἶταν ἐκεῖνη ὁ ἄγγελος; Ἐκεῖνη πρέπει νά εἶταν, κ' ἦρθε νά μοῦ πῆ πῶς ἡ ἀγάπη τῆς θᾶ μὲ προστατεύη στὸν πλάνο τὸν κόσμο. Μὰ νά εἶναι πάλι κοντά μου, νᾶρθῃ, λέει, νά μοῦ πῆ ἕνα στερνὸ ἔχε γειά, καὶ νά μὴν τὴ δῶ!

— Νά δὰ ποῦ σέθυμήθηκε, μοῦ κάνει ἡ μακα-ρίτισσα, σὰ μὲ μάλλωσε πρῶτα, ποῦ ἔλειπα τέ-τοια ὦρα. Σοῦ ἀφῆκε αὐτὸ τὸ κεντημένο μαν-τίλι. Τὰ μοίρασε ὅλα τῆς τὰ προικιά. Καὶ γιὰ σένα, λέει, ἔφερε τὸ καλλιτέρο τῆς μαντίλι, νά τὴ θυμᾶσαι.

Αὐτὸ εἶναι τὸ μαντίλι ποῦ βρήκες δεμένα αὐτὰ τὰ χαρτιά, κληρονόμο μου. Εἶναι μαυρισμένα τὰ ζόμπλια του, καὶ κίτρινο τὸ πανί του.

Εἶταν τώρα νύχτα, καὶ τοίμαζαν τὸ τραπέζι. Δὲν μπορούσα νά βρῶ ἀφορμὴ νά πάγω, ἄς εἶναι κι ἀπ' ἐξῶ ἀπὸ τὸ σπίτι τῆς, νά βρεθῶ ἄλλη μιὰ στιγμή πιὸ κοντὰ τῆς. Κ' ἔφρουγε τὰ γλυκοχα-ράματα! Πάει πιά, δὲ θὰ τὴν ξαναδῶ τὴν Ἑλένη!

Καὶ δὲν τὴν ξαναεἶδα! Δὲν πῆγε ἡ καρδιά μου μήτε κατόπι, σὰν εἴμουν ἄντρας, νά περάσω ἀπὸ τὸ γυναικῆσιο τὸ μοναστήρι καὶ νά τὴ δῶ. Δὲν ξέρω πῶς τὰ βιάσαζε τὰ βάσανα τῆς ἐρημῆς ἐκείνης ζωῆς. Σέρω μοναχὰ πῶς τώρα δὲν εἶναι στὸ μοναστήρι τῆς ἢ Ἑλένη, εἶναι ἀληθινὸς ἄγ-γελος ποῦ κατεβαίνει κάποτες καὶ μὲ παίρνει ἀπὸ τὸ χέρι σὰ χάνουμαι μέσα στοῦ κόσμου τὴν κατα-χνιά, καὶ μὲ φέρνει σ' ἕνα στασίδι ποῦ δὲν τὸ ἀξίζω.

III. "Ὄξω!

Ἄς σταθοῦμε δῶ πέρα λιγάκι. Ἄς ἀπλώσουμε τὸ χαλί μας, κι ἄς κάμουμε τὸ ναμάκι μας. . . . Χαμουγέλας, ἐσύ ἀπὸ τὰ ψηλά, ποῦ ὄνομα δὲ σοῦ βρίσκω; Τί θαρρεῖς; πῶς οἱ καλάμαράδες σου μοναχὰ θὰ σὲ θεμιάζουνε, μὴν τύχη καὶ τοὺς δώ-σης τρεμουῖλα μ' ἕνα σου βήξιμο; Ὅριστε! ἐγὼ πηγαίνω πιὸ μακριά. . . . Τί ἄλλο θές; ἕνα δῶρο; νά κ' ἕνα δῶρο. Εἶναι σκούρο καὶ στρογ-γυλὸ, ἔχει κ' ἕνα μικρὸ τσιμπιδάκι, σὰ μῆλο.

Τρέμεις; Ἐννοια σου, σὲ πειράζω. Δὲν εἶναι τέτοια ἡ μπόμπα μου, μὴ φοβᾶσαι. Δὲν ἔχει μέσα τῆς δυναμίτη. Δὲν τὴν ἐρτειαζε κανένας τεχνίτης. Τὴν ἐρτειαζα ἐγὼ ὁ ταπεινότετος δού-λος σου, μοναχὸς του. Πενήντα χρόνια τὴ δού-λευα. Ἀπὸ κείνη τὴν ἀξέχαστη βραδιά εἶναι ποῦ βάλθηκα νά σοῦ τοιμάσω αὐτὸ τὸ δῶρο, καὶ τῶρα στέλνω τὸν κληρονόμο μου νά σοῦ τὸ προσφέρει. . . Δέξου το' εἶναι ζυμωμένο μὲ τῆς καρδιᾶς μου τὸ αἷμα. Αὐτὸ τὸ αἷμα δὲν πρόρταζε νά χυθῆ στὸ μεγάλο ποτάμι. . . . Ἀπόμεινε κρυμμένο μέσα σὲ μιὰ καταφρονημένη καρδιά, ὕστερα πέ-ρασε σὲ μιὰ ἄλλη, ὥσπου καταστάλαξε στὴ δική μου, ἔγινε ἄλλο τόσο, καὶ πάλι ἄλλο τόσο, ὥσπου ἀνέβαινε στὸ λαιμὸ μου, — μ' ἔπνιγε! Τί νά τὸ κάμω, εἶπα; χτήμα σου εἶναι. Στάλα στάλα τῶρριχτα ἀπάνω σ' αὐτὰ τὰ χαρτιά. Καὶ τώρα τὸ καταθέτω μπροστά σου. . . . Μὴν τ' ἀγγίξῃς! Θὰ κάψῃς τὰ χέρια σου! Ἐχει ἕνα φαρμάκι αὐτὸ τὸ αἷμα, ποῦ σὲ καίγει καθὼς τ' ἀγγίξῃς. Μὰ φοβοῦμαι νά μὴ σ' ἀγγίξῃ ἐκεῖνο, καὶ σὲ λυποῦμαι, γιατί πρέπει νᾶχῃς μέσα σου ρω-μαῖικο αἷμα καὶ σύ. . . . Τί σοῦ φταίγω ὡς τόσο! Δικό σου εἶναι τὸ αἷμα μου, καὶ σοῦ τῶστεϊλα. Πῆς τώρα κανενὸς νά τὰ πετάξῃ αὐτὰ τὰ χαρτιά στὴ θάλασσα. Ναι, ἔτσι, ἄς τὰ πιάσουν μὲ τὴ μασιά. Τί; τοὺς καίνε πάλι; . . . Μὴν ἀπελπί-ζεσαι. Πρόσταζε νά τοὺς βάλουν φωτιά. . . Φω-τιά σ' ὅλο τ' ἀρχοντικό σου, καὶ φούγα ὄξω. . . . Μὴν κάθῃσαι καὶ τὰ βλέπεις. Θὰ περάσῃ τὸ κακὸ τους ἀπὸ τὰ μάτια σου στὰ σηκότια σου καὶ θὰ τὰ κάμῃ κομμάτια. Πήγαινε σὺ κι ἄφινε τοὺς ἄλλους νά βάλουν φωτιά. Ὄξω, καὶ χάθηκες. . .

"Ἄχ, σοῦ τῶλεγα, μὴν ἀργήσῃς. Ἀργήσῃς, καὶ τώρα μοῦ σφίγγεις τὰ χέρια σου; τρέμουν τὰ γό-νατά σου. . . . γουρλώνουν τὰ μάτια σου. Πάει, γλυτωμὸ πιά δὲν ἔχεις. Πήγαινε καὶ ξαπλώσου σ' ἕνα μιντέρι. Καὶ σεις ὅλοι γύρω, σὰς ἔπιασε καὶ σὰς τὸ κακὸ! Φωνάζετε τὸ γιατρό σας. Τὸν ἄπιστο! Ἐγινε σαμιαμίδι καὶ τῶστρεϊφε! Χώ-θηκε ἀνάμεσα στὰ βοτάνια. Γενῆτε λοιπὸν καὶ σεις κοράκοι, κι ἀνοίξετε τὰ ρτερά σας. Ὄξω!

Δὲν ἔχετε τώρα νά πῆτε. Σὰς γλύτωσα. Ἐ-πιασαν τὰ μάγια. Βασανιστήκετε λιγάκι, μὰ τί λευτεριά ποῦ τὴν ἔχετε τώρα! Ὁ οὐρανὸς θὰ γε-μίση κοράκους κι ὄρνια. Ὄξω! Τρέχετε στὰ ψο-φίμια!

Τόσα χρόνια νά διψοῦν αἷμα, καὶ νά μὴν ἔχουν μιὰ θάλασσα τὰ καημένα νά κολυμποῦν; Πετᾶτε στὶς ρημιές καὶ στὰ δάση! Ἐκεῖ θὰ βρῆτε φαεῖ καὶ ραχάτι; αὐτοῦ ποῦ τριγυρνᾶτε ραχάτι δὲν ἔχει. . . . Θὰ τσουρουφλιστοῦν τὰ ρτερά σας. . . . Μακριά, στὴ ρημιά, στὰ ψοφίμια, ὄξω, ὄξω!

[Ἐπεται συνέχεια]

Δ Ι Σ Τ Ι Χ Α

Ἀγρόμπελη σ' ἔχαιδενα, μὰ τώρα εἶσαι πλατάνι
Κι' ὡς τὰ ψηλά σου τὰ κλαριά τὸ χέρι μου δὲν φτάνει.

Ποῖος τὸ πιστεύει φυλακὴ πῶς εἶν' τὰ δυὸ σου μάτια;
Μὰ εἶναι σὲ χώραις φυλακαῖς ποῦ φαίνονται παλάτια.

Γλυκὰ ἐκυλοῦσεν ἡ ζωὴ ὡσὰν τὸ ποταμάκι
Μιὰ ἕμερα ἐλοῦσθη ἡ ἀγάπη σου κι' ἐγίνηκεν φαρμάκι.

Μοιάζει καιρὸν ἡ ἀγάπη σου ποῦ μπιστεμὸ δὲν ἔχει,
Π' ὅταν ἀστράφτει δὲν βροντᾷ, κι' ὅταν βροντᾷ δὲν βρέχει.

Πῶς ἔχεις πετρίνη καρδιά καὶ τοῦτο δὲν σοῦ πιάνει
Γιατί εἶναι πέτρα ποῦ ἂν σχισθῆ, λαμπρὸ διαμάντι βγάνει.

Δ. Ι. ΜΑΡΓΑΡΗΣ

ΠΕΡΙ ΤΗΝ ΓΗΝ

ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ ΙΤΑΛΙΑΣ

Ὁ διευθυντὴς τοῦ στατιστικοῦ γραφείου τῆς Ἰ-ταλίας Λ. Βόδιο ἐδημοσίευσεν κατὰ τὸ παρελθὸν ἔ-τος στατιστικὴν τῆς Ἰταλίας, ἐξ ἧς ἀποσπῶμεν ἀριθμοὺς τινάς.

Ὁ πληθυσμὸς τῆς Ἰταλίας περὶ τὰ τέλη τοῦ 1889 ἀνῆρχετο εἰς 30,947,306 κατοίκους. Τὸν ἀριθμὸν τοῦτον ἐξήγαγεν ἔχων ὑπ' ὄψιν τὴν ἀπογρα-φὴν τοῦ 1881, ἧτις κατέδειξε πληθυσμὸν 28,459,268, καὶ τὴν ἔκτοτε ἐτησίαν κίνησιν τοῦ πληθυ-σμοῦ, καθ' ἣν αἱ γεννήσεις ὑπερτεροῦσι τοὺς θα-νάτους κατὰ 10—12 ἐπὶ τοῖς χιλίοις. Ἀλλὰ καὶ ἐκ τοῦ ἀριθμοῦ τούτου ἔαν ἀφαιρεθῆ ὁ τῶν ἔκτοτε μεταναστεύσεων εἰς ξένας χώρας, ὁ μόνιμος πλη-θυσμὸς ἀνέρχεται εἰς 30,000,000.

Αἱ μεταναστεύσεις τῶν Ἰταλῶν εἶνε δύο εἰδῶν, αἱ πρόσκαιροι καθ' ἃς καθ' ἕκαστον ἔτος ἀναχωρεῖ ἀριθμὸς ἐργατῶν καὶ χειρωνακτῶν εἰς Γαλλίαν, Ἑλβετίαν, Αὐστρίαν, εἰς τὴν Ἑλλάδα καὶ Τουρ-κίαν καὶ αἱ διαρκεῖς, εἰς Ἀμερικὴν, αἰτινες ἠῤῥῆ-σαν κατὰ τὰ τελευταῖα ἔτη. Κατὰ τὸ 1882 ἀνεγώ-ρησαν εἰς Ἀμερικὴν 66,000 ἄτομα, τῷ 1886 85,000, τῷ 1887 128,000, καὶ τῷ 1888 196,000. Τὸ 1889 παρουσιάζει ἐλάττωσιν εἰς 113,000 τὸ 1891 δὲ αὐξήσιν καταπληκτικὴν.

ὑπὸ τὴν ἐποψιν τῆς ὑγιεινῆς δὲν φαίνεται ἡ Ἰ-ταλία ἐν μεγάλῃ προόδῳ· οἱ πυρετοὶ, ἡ μ α λ ἄ ρ ι α, νόσοι προσερχόμεναι ἐκ τῆς μολυσματικῆς καταστά-σεως τοῦ ἐδάφους εἰς τινὰ διαμερίσματα, φέρουσι μεγάλως καταστροφὰς τῷ 1888 ἀριθμοῦνται θύ-

ματα 15,987, ἦτοι 5,2 ἐπὶ 10,000 κατοίκων. Οἱ ἐκ τῆς εὐλογίας θάνατοι ὑπερτεροῦσι τοὺς ἐν πάσῃ ἄλλῃ χώρῃ τῆς Εὐρώπης. Τῷ 1888 ἠριθμοῦν 18,110 ἦτοι 59.4 ἐπὶ 100,000 κατοίκων. Ἐν Γαλ-λίᾳ ὁ μέσος ὄρος τῶν ἐκ ταύτης θανάτων εἶνε 34, ἐν Ἑλβετίᾳ 0,6, ἐν Σκωτίᾳ 0,3. Νόμος πρὸς ὑπο-χρεωτικὸν ἐμβολιασμὸν ἐξεδόθη μόνον τῷ 1888.

Ὡσαύτως οἱ περὶ καθαριότητος νόμοι δὲν τη-ροῦνται ἀκριβῶς. Λεπτομέρειαι περιέργως σημειοῦ-ται ἀριθμοῦ 4,922 δήμεων οἰκουμένων ὑπὸ 1,149,227 κατοίκων, ἐν οἷς ὀλίγα μόνον οἰκίαι ἔχουσιν ἀποπάτους. Εἰς τοῦτο ἄς προσθέσωμεν καὶ ἡμεῖς ὅτι ἐν Ἑλλάδι εἰς ἕλας τῆς οἰκίας τῶν χωρίων ὁ ἀπόπατος εἶνε ἀγνωστος, ἐκτελούντων τὸ ἔργον τῆς καθαριότητος τῶν χωρίων, τῶν ἐρνήθων καὶ τῆς βροχῆς.

Ἐν τῇ δημοσίᾳ ἐκπαιδεύσει ἡ Ἰταλία ἔκαμε ση-μαντικὰς προόδους. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν τῶν δημοτικῶν σχολείων ἐδιπλασιάσθη ἐν δικστήματι μιᾶς τριακονταετίας τῷ 1861—1862 ἦτο 1,003,674 τῷ 1887—1888 ἀνῆλθεν εἰς 2,307,982. Οὐχ ἦ-τον ἡ Ἰταλία καθυστερεῖ ὡς πρὸς τοῦτο ἄλλων πολιτισμένων χωρῶν τῆς Εὐρώπης. Ὁ ἀριθμὸς τῶν μαθητῶν ἐπὶ 100 κατοίκων εἶνε 7.51. Ἐν Γαλλίᾳ (1888) εἶνε 14.49. Ἐν Πρωσσίᾳ (1886) 17.83. Ἐν Ἀγγλίᾳ (1889) 16.39. Ὁ νόμος τῆς ὑποχρεωτικῆς διδασκαλίας δὲν ἐφηρμύσθη καθ' ὀ-λοκληρίαν. Ἄν α λ φ ἄ β ἦ τ ο ι ἐν τῇ στατιστικῇ τοῦ 1888 σημειοῦνται 42.98 τοῖς 100. Ἡ μέση ἐκπαιδεύσις καὶ ἡ τεχνικὴ εἶνε μᾶλλον προηγμένη. Ἡ δαπάνη τῆς ἀνωτέρας ἐκπαιδεύσεως ἀνέρχεται εἰς 8,785,584 φράγκα, δαπανώμενα ὑπὲρ 17 πα-

νεπιστημίων, (μη υπολογιζομένων 4 αυτόσυντηρήτων), άτινα διατηρούσι μετά δυσκολίας χάριν τοπικών συμφερόντων.

Η έγγλυμματική στατιστική δέν είνε λίαν ένθαρυντική. Κατάδικοι επί φόνω υπολογίζονται 8.05 επί 100.000 κατοίκων ενώ εν Αυστρία είνε 2.15· εν Γαλλία 1.46 και 0,80 εν Αγγλία. Αι πλείοται των άνθρωποικτονιών έχουν άφορμήν άντεκδικήσεως και οικογενειακά μίσση, τδ έκτον δέ μόνον αυτών περίπου τήν άρπαγήν ή άλλους λόγους συμφερόντος.

Εν γενεί εκ της άνωτέρω στατιστικής μελέτης του γενικού διευθυντού του στατιστικού γραφείου εξάγεται ότι υπό τήν έποψιν της εξυγιάνσεως της χώρας, της δημοσίας εκπαιδεύσεως, της γεωργίας, της βιομηχανίας, ή Ιταλία έκαμε μεγάλας προόδους· ή οικονομική μόνον και ή έμπορικη αυτής κατάστασις καθυστερεί.

A.M.

ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΘΑΥΜΑΤΑ

ΤΗΛΕΓΡΑΦΙΚΑΙ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΑΙ

Η τηλεγραφική μεταδίδασις εικόνων είνε πρόβλημα του όποιου ή λύσις ματαίως εξήτήθη από έτών. Πάντα τά φανταστικά εκείνα σχέδια άτινα από καιρού εις καιρόν άνεφάνησαν εις τάς κεφαλάς των διαφόρων « έφευρετών » προκαλούντα έκάστοτε διάφορα εν ταίς έφημερίσιν άρθρα περί της «επί τέλους λύσεως του προβλήματος», ούδεμίαν έπέφερον πρόδον εις τδ ζήτημα τούτο. Άλλως δέν έχει τόσον σπουδαίαν πρακτικήν σημασίαν τδ ζήτημα της τηλεγραφικής μεταδίδσεως των εικόνων, ή έφαρμογή μάλιστα της έφευρέσεως θά ήνε άρκούντως περιωρισμένη· αι πρός λύσιν του ζητήματος προσπάθειαι είνε μδλα ταύτα άξια πάσης προσοχής. Γραμμογραφία και γραφικοί χαρακτήρες μετεδιδάσθησαν ήδη πολλάκις τηλεγραφικώς μετ' έπιτυχίας. Άλλως έχει όμως τδ πρᾶγμα προκειμένου περί εικόνων μετά σκίων ή ήμισκιών των όποιων ή μεταδίδασις δέν καθωρθώθη μέχρι τούδε, άν και τινες «φαντασιολόγοι» έφευρον δωδεκάδας μεθόδων, χωρίς όμως να τάς εφαρμόσωσιν.

Πρόδόν τινα ως πρός τούτο άποτελεεί νέα τις, λίαν άπλη μέθοδος εν Κλέβελανδ. Η θεωρία ταύτης είνε εύκόλως καταληπτή, άλλ' ή έφαρμογή θά παρουσιάσθι άρκετά προσκόμματα.

Ως άρετηρίαν μεταχειρίζονται φωτογράφημα άρνητικών, όπερ άντιγράφουσι επί πλακός εκ γελατινης κεκαλυμμένης υπό χρωμίου. Η χρωμογελατίνη διά της έπιδράσεως του φωτός γίνεται άδιάλυτος εν θερμῷ ύδατι, ούτως ώστε μετά τινα καιρόν φωτισμού σχηματίζεται εν τῷ παχει στρώματι της γελατινης άφανής εικόν, της όποιας τά σκοτεινά μέρη αποτελούνται εκ στρωμάτων μάλλον ή ήττον παχέων της άδιάλυτου πλέον γελατινης. Εάν νυν προσκολληώμεν τδ φύλλον της γελατινης επί οίουδήποτε ύποθέματος και έπιγύσωμεν επί του όλου θερμόν ύδωρ, άποπλύνει τούτο τήν διαλυτήν γελατίνην και ύπολείπεται «φωτανόγλυφον», εις τδ όποιον τά ύψώματα παριστώσι τάς σιιάς της εικόνας. Τδ ούτως έτοιμον άνόγλυφον προσκαλλάται επί κυλίν-

δρου, λίαν όμοίου πρός τόν κυλινδρον του φανογράφου· δ άξων του φέρει λεπτήν έλικα κατά τήν έντός μήτρας στροφήν της όποιας δείκτης τις έλαφρώς επί του κυλίνδρου πιεζόμενος έλικογραφεί λεπτώς τήν επιφάνειαν αυτού.

Τδ ρεύμα τρέχει νυν πρός τόν σταθμόν της ύποδοχής όπου ύπάρχει όμοιος μηχανισμός. Ο κυλινδρος είνε ένταύθα περιεκαλυμμένος υπό κηρίνης πλακός, έντός της όποιας γλυφίς τις, αναλόγως της έκάστοτε δυναμειως του ρεύματος, έγγαράσσει βαθείας ή άβαθείς γραμμάς. Αμφότεροι οί κυλινδροι, τού τε σταθμού της άποστολής και του της ύποδοχής, κινούνται ίσοταχώς και κατά τόν αυτών χρόνον.

Κατά τόν τρόπον τούτον σχηματίζεται επί του κηρίνου περικαλύμματος του κυλίνδρου της ύποδοχής άνόγλυφον όμοιον του επί του κυλίνδρου της άποστολής εύρισκομένου. Η κηρίνη πλάξ άποτυπύσεται εξαπλούται επί επιπέδου και λαμβάνεται άποτύπωμα αυτής διά γύψου. Εκ της γυψίνης ταύτης μήτρας σχηματίζουσιν είτα μετάλλινον άποτύπωμα. Όλη ή έργασία έκτελείται έντός ήμισείας ώρας μετά μικρών άποτυπωμάτων.

Ως δείγματα τοιούτων τηλεγραφικών εικόνων είδον πολλοί έπιστήμονες δύο φωτογραφίας χορευτριών και τήν λίαν συγκεχυμένην εικόνα του έφευρέτου. Ηάσαι όμως αι εικόνες αυται απέχουσι πολύ της τελειότητος. Ο,τι καθώρθωσαν έφευρέτης, δέν είνει μέγα μέχρι τούδε, άρκεί όμως ν' άποδείξη τδ δυνατόν τηλεγραφικής μεταδίδσεως φωτογραφήματος.

ΥΓΕΙΑ ΚΑΙ ΥΓΙΕΙΝΗ

Διόρθωσις ρίνος

Οι άχροαται του καθηγητού Μπιλλρότ παρέστησαν κατ' αυτάς εις λίαν περίεργον έγχείρησιν. Ως άσθενης παρουσιάσθη νέος 25 περίπου έτών υπάλληλος. Κυρίως δ νέος ήτο υγιέστατος με μεγαλοπρεπές παράστημα, ενι λόγω δέν του έλειπε τίποτε—και εν τούτοις εξήτει επιμόνως να τῷ γείνη έγχείρησις. Άλλά με εν βλέμμα πρός τόν ξένον ήδύνατό τις να έννοήσθι, ότι ούτος βεβαίως δέν ήτο εύχαριστημένος από τδ σχήμα της ρίνος του και ως εκ τούτου έθεώρει άναγκαίαν τήν διόρθωσιν ταύτης. Ο καθηγητής Μπιλλρότ διηγήθη εις τούς άχροατάς του ότι πρός ολίγων ήμερών παρουσιάσθη πρός αυτών νέος με τήν παράκλησιν να τόν άπαλλάξθι κύρους ήτοι λοφίσκου εύρισκομένου εις τδ άνω μέρος της ρίνος αυτού. Τδ κύρος τούτο του επίκρανε τήν ζωήν διότι όπου παρουσιάζετο δ φέρων αυτό έκινει ένεκα της ρίνος του τόν γέλωτα. — Δύναται τις να πιστεύσθι τόν άνθρωπον, εἶπεν ο διάσημος χειρουργός, διότι ή έντύπωσις της ρίνος ήτον εις πολλούς λίαν κωμική. Αύτός, ο Μπιλλρότ ύποσχέθη εις τόν νέον «να πράξθι τι» αλλά δέν δύναται και να του ύποσχέθθι ήτινα Αδώνιδος άντι της νυν ρίνος μετά της δυσχερούς προσθήκης. Μετά ταύτα ο καθηγητής ήρχισεν τήν έγχείρησιν. Προηγούμενος ήρώτησεν ένα εκ των βοηθών του, όστις συγχρόνως ήτο φωτογράφος, αν ήθελε «διά τδ ασφαλέςταρον να φωτογραφήσθι τόν ξένον, διότι πιθανόν ούτος μετά τήν έγχείρησιν να διεμαρτύρητο

και διά τούτο έπρεπε να είνε τις εις θέσιν να του παρουσιάσθι εις πάσαν περίστασιν τήν πρώην εικόνα του. Μετά τήν καταφατικήν άπάντησιν του φωτογράφου, ότι ή κερασφόρος εις έφωτογραφήθη ήδη, εξετελέσθη ή έγχείρησις. Ο καθηγητής Μπιλλρότ έσχισε τδ κύρος πλαγίως, άνεσήκωσε τδ δέρμα, ούτως ώστε να εξέλθι τδ γυμνόν κύρος και τότε άπεμάκρυνε τούτο διά σμίλης και σφυρίου από του προσώπου.

Η έγχείρησις διήρκεσε 1 ώραν και 1¼ περίπου. Η εις έχει νυν σχήμα κανονικόν. Μετά τήν έντελήϊασιν θά μείνη τδ πολύ ούλή, ένθυμίζουσα εις τόν νέον τδ πρώην επί της ρίνος του κέρατον.

Τδ βακτηριόδιον της ίλαράς

Τδ μέχρι τούδε άγνωστον αίτιον της ίλαράς, άνεκαλύφθη νεωστί εν τῷ διαμερίσματι του διευθυντού D. P. Guttman εν τῷ Βερολιναίω νοσοκομείω Μωαδίτ. Δύο βοηθοί ίατροί του νοσοκομείου εξετάσαντες διαφόρους εξ ίλαράς πάσχοντας εύρον εν τῷ αίματι αυτών και μάλιστα καθ' όλην τήν πορείαν της νόσου εν και τδ αυτό βακτηριόδιον. Τούτο έχει διάφορον μέγεθος και εύρίσκεται ότι μεν μόνον ότε δέ κατά σωρούς εις έκάστην σταγόνα αίματος, ιδίως δέ περί τδ τέλος της νόσου. Τδ αυτό βακτηριόδιον άπεδείχθη και εις τδ έκκριμα του χιτώνος του οφθαλμού και εις τά φλέγματα των άναπνευστικῶν οργάνων των άσθενῶν τούτων. Κατωρθώθη προσέτι να παρσκευάσωσι καθαράς καλλιεργείας του βακτηριόδιου τούτου της ίλαράς εκ του αίματος των πασχόντων.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΑ ΑΝΑΛΕΚΤΑ

Άπειλουμένη καταστροφή

Τδ Σικάγον θά καταστραφθί ! Τούτο είνε ούχι άπλη προφητεία, αλλά «μαθηματικδς υπολογισμός» Αμερικανού μηχανικού, όστις τδ προλέγει διά τδ έτος 1893. Κατά τήν πεποιθήσιν του είνει αδύνατον τδ έδαφος του Σικάγου να βαστάσθι τά τεράστια οικοδομήματα της παγκοσμίου έκθέσεως. Υπελόγησεν ότι τά κτίρια και μνημεία, άτινα πρόκειται ν' άνεγερθώσιν και άνεγείρονται ήδη θά επιφέρωσι βυθισμόν του έδαφους, όστις θά καταστρέψθι τήν πόλιν και τήν έκθεσιν. Ο μηχανικός ούτος βεβαίως ότι τδ ύδωρ της λίμνης Μιχιγάνης υπέπλυνε τδ έδαφος της πόλεως ούτως ώστε τδ στρώμα εκείνο της γῆς επί του όποιου κείται τδ Σικάγον έχει νυν πάχος 16 μόνον ποδών, έπομένως δέν δύναται να φέρη τήν φοβερήν ταύτην έκθεσιν. Μετά τόν βυθισμόν τούτον θά καθιζήθθι ή πόλις μέχρι στρώματος γῆς κειμένου 40 πόδας βαθύτερον, και βεβαίως τδ Σικάγον θά παρουσιάσθι φαινόμενον εις ούδεμίαν άλλην έκθεσιν δευθέν. Η πρόρρησις αυτή δυσκόλως θά έμποδίσθι τούς άποραστικούς Αμερικανούς, να άνοίξωσιν εύφροσύνως τήν έκθεσίν των.

Τδ Αργιλλίον

Τδ Αργιλλίον ή Αλουμίσιον, τδ έλαφρότατον έκείνο μετάλλον, όπερ τελευταίον έχρησιμοποίηθη τισούτον πρός κατασκευήν άντικειμένων τεχνικών και βιομηχανικών, πρόκειται νυν να χρησιμοποιηθθί

και εις οικοδομάς. Εις τήν κατασκευήν τδζων έχει μεγάλην σημασίαν τδ βάρος του μετάλλου. Αμερικανικόν φύλλον αναφέρει ότι ο θόλος του πύργου της εν Φιλαδέλφεια νέας City Hall πρόκειται να κατασκευασθθί εξ Αργιλλίου. Τδ βάρος του θόλου έλαττούται εκ τούτου σπουδαίως ήτοι κατά 400 τόνους, έκτός δέ τούτου οικονομούνται τά έξοδα της τε νυν και μετέπειτα έπιχρίσεως, διότι τδ Αλουμίσιον δέν εξειδούται υπό τάς κοινάς περιστάσεις. Τδ μόνον έμπόδιον, όπερ θά εύρισκον χρησιμοποιούντες τδ Αργιλλίον εις οικοδομάς, είνει ή τιμή αυτού, ήτις μολονότι σχετικώς τώρα μικρά, μένει και πάλιν άρκετά μεγάλη ή ώστε ν' άντικατασταθθί ο σίδηρος δι' αυτού.

ΜΙΚΡΟΙ ΑΓΩΝΕΣ ΤΗΣ ΕΣΤΙΑΣ

ΕΠΙΓΡΑΜΜΑΤΙΚΟΣ ΑΓΩΝ

Εις εκ των συνδρομητών της Εστίας είχε τήν άτυχίαν να χάσθι τήν μονογενή κόρην του, νέαν 18 έτών. Εις τήν γῆν όπου τήν έθαψεν άνήγειρε μαρμαρίνον μνημα και θέλει επί αυτού να χαραξθι σύντομον έπιγραμμα, τδ όποιον να φανερώνη όλην τήν λύπην της πατρικής του καρδίας. Πρός τούτο έθεσεν εις τήν διάθεσιν της Διευθύνσεως της Εστίας μίαν λίραν οθωμανικήν ίνα τάξθι ταύτην ως άμοιβήν εις τδ καλύτερον έπίγραμμα, τδ όποιον θά σταλθι προς τόν σκοπόν αυτόν. Αφίνει δέ εις τήν Διεύθυνσιν της Εστίας τήν κρίσιν και έκλογήν.

Οθεν οί έπιθυμούντες να μετάσχωσι του άγώνος παρακαλούνται να στείλωσι τά χειρόγραφα των μέχρι της 30 προσεχούς Ιουλίου, σημειούντες διακριτικόν ψευδώνυμον και τόν τόπον της προλεύσεως. Τά έπιγράμματα δύναται να γραφώσι εις οιονδήποτε μέτρον και εις οιανδήποτε γλώσσαν, πρέπει όμως να είνε σύγτομα — τδ πολύ οκτάστιχα.

Η κρίσις θά δημοσιευθῇ εν τῇ Εστία κατά τά τέλη προσεχούς Ιουλίου.

ΜΙΚΡΑ ΖΗΤΗΜΑΤΑ

Άπαντήσεις

Επί των εν τῷ φύλλω 3 σελ. 46 προταθέντων τριών μικρών ζητημάτων πλείοται έστάλησαν άπαντήσεις, μεταξύ των όποιων δυστυχώς σπάνιαν ήσαν και αι όποσδήποτε έπιτυχεις. Εκ τούτων άξια βραβεύσεως έκρίθη μόνον μία εις τδ ζήτημα: Είδθε νυμφευμένος ή όχι μετεροήσατε ή όχι; ή εξῆς:

Ναι, και τόσον εύχαριστημένω, ώστε μετά χαράς . . . θά ένυμφευόμην εκ νέου.

Μία.

Εις τδ αυτό ζήτημα έστάλη και ή εξῆς: Δέν είμαι νυμφευμένος. Έπιθυμῶ να νυμφευθῶ αν και γνωρίζω ότι θά μετανοήσω.

Θαλασδίνός.

Άξια μνείας είνε εις τδ ζήτημα: Τί προτιμάτε σύντομον έντευχίαν ή μακράν εισήγησιν; ή άπάντησις:

Χάριν συντομίας τήν εύτυχίαν. Χάριν εύτυχίας τήν εισήγησιν. Χάριν ειρήνης . . . τήν συντομίαν.

Μία.

Η βραβευθεσα Μία ως δηλώσθι τήν διευθυνσιν της ίνα λάβθι τήν ταχθείσαν άμοιβήν: άντίτυπον του Λουκή Λάρα.

Σ Π Ι Ν Θ Η Ρ Ε Σ

Ἡ ὑποταγή εἶνε τῶν ἡττημένων ἠρωϊσμός.

Ὁ παρομνησθέντος διὰ μίαν ὕβριν ἀξίζει νὰ λάβῃ καὶ ἄλλας.

Συνδιαλέξεις εἶνε ἡ τέχνη τοῦ ἐκοῦεν πάντοτε καὶ ὁμιλεῖν ἐπίστε.

Συχνότερον θάπτονται αἱ φίλαι ἢ οἱ φίλοι.

Εἰς τὸν κόσμον πολλὰκις λέγομεν ὅ,τι κακὸν φρονοῦμεν περὶ τῶν ἄλλων, καὶ σπανίως φρονοῦμεν ὅ,τι καλὸν λέγομεν.

Ὁ χειρότερος πόνοσ εἶνε νὰ βλέπῃς ποιούντας.

Ἀποφεύγει τοὺς ἐπαίρους ἐκεῖνος ποῦ τοὺς ἀξίζει.

Ἄν δύνῃσαι νὰ ἐκδικήσῃς ὕβριν, συγχώρησέ την χωρὶς νὰ τὴν λησμονήσῃς ἢ ὄχι, λησμονήσέ την χωρὶς νὰ τὴν συγχωρήσῃς.

Ἡ ματαιότησ εἶνε θῶραξ τῶν μωρῶν.

ΠΡΙΓΚΙΠΙΣΣΑ ΚΑΡΑΤΖΑ

Χ Ρ Ο Ν Ι Κ Α

Φιλολογικά

Ὁ Γλάδστων τὸ περὶ «Ὀμηρικῶν Θεῶν» δοκίμιόν του ἐν ἀμερικανικῶν περιοδικῶν περαίνει ἰσχυρίζομενος ὅτι ὁ Ὀμηρος πρῶτος, ἢ μάλλον ὁ Ὀμηρος μόνος ἐν τῇ ἱστορίᾳ τῶν ἀρχαίων θεησκειῶν κατῶρθωσε νὰ διαμορφώσῃ τὰς ἐκ τοῦ χρόνου καὶ νὰ παραγάγῃ ἐνόθητά τινα ἐκ διαφορῶν, αἵτινες ἐφαίνοντο ἀδιάλλακτοι. Ἡ θεολογία τοῦ Ὀμήρου ὑπῆρξεν ἔθνικὴ καὶ πατριωτικὴ, ὅ,τι δ' ἀπεπειράθησαν κατὰ μεταγενεστέρους αἰῶνας ἡγεμόνες, ἐπιζητήσαντες τὴν συναρμολόγησιν τῶν θεησκειτικῶν δοξασιῶν τῶν λαῶν τῶν, κατῶρθωσεν ἐν τῇ ἀρχαίᾳ Ἑλλάδι εἰς ποιητής.

— Ὑπὸ τοῦ γνωστοῦ ἐν Λονδίῳ ἐκδοτικοῦ οἴκου T. Fisher Unwin ἐξεδόθη τὸ Βοτάνι τῆς Ἀράπης, ἀγροτικὸν μυθιστόρημα τοῦ κ. Γ. Δροσίνη, δημοσιευθὲν πρό τινων ἐτῶν ἐν τῇ Ἑστίᾳ. Τὴν ἀγγλικὴν μετάφρασιν ἐπιλοτέγησεν ἡ λογία Ἀγγλὶς κυρία Ἐλισάβετ Ἐδμονδς. Τὸ Βοτάνι τῆς Ἀράπης ἀποτελεῖ καλλιτεχνικιώτατον τόμον τῆς «Ψευδωνύμου Βιβλιοθήκης», ἧς ἕτερον τόμον ἀποτελεῖ ἡ πρό ἔτους ἐκδόθησα Ἀμερικιλίς.

ΠΑΡΕΛΘΟΝ — ΠΑΡΟΝ

Ἐν Ἀθήναις ἐκ τοῦ Τυπογραφείου τῆς Ἑστίας. 1892—78

Ἐπισημονικά

Ἐν ἡλικίᾳ 74 ἐτῶν ἀλλ' ἐν πλήρει ἀκμῇ ψυχικῶν καὶ σωματικῶν δυνάμεων ἀπέθανε κατ' αὐτὰς ἐν Βερολίῳ ὁ μέγιστος τῶν χημικῶν τῆς σημερον Αὐγούστος Γουλιέλμος Ὁσμάνν, μουσικοσύνδουλος καὶ πρῶτος καθηγητῆς τῆς χημείας ἐν τῷ Βερολιναιῶ Πανεπιστημίῳ. Ὁ Ὁσμάνν ἐγεννήθη τῇ 8 Ἀπριλίου 1818 ἐν Γκίσσειν, ἐγένετο κατὰ τὸ 1845 καθηγητῆς ἐν Βόννη, ἀπὸ δὲ τοῦ 1848—64 ἐν Λονδίῳ εἰς τὸ Royal College of Chemistry, ὅπου ἐξέδωκε τὸ πρῶτον τὴν ἐξοχὸν αὐτοῦ Εἰσαγωγὴν εἰς τὴν νέαν χημείαν. Ἀπὸ τοῦ 1865 ἐκλήθη ὡς καθηγητῆς ἐν Βερολίῳ ὅπου συνέρρεσεν ἀπὸ περάτων τῆς γῆς οἱ ὀρεγόμενοι χημικῆς μαθήσεως. Ὁ Ὁσμάνν κατέλιπεν εἰς τοὺς κληρονόμους περιουσίαν 30 περίπου ἑκατομμυρίων δραχμῶν, ἣν ἀπέκτησεν ἐκ τῶν πολλῶν χημικῶν ἐφευρέσεών του.

Μουσικά

Τὴν ἐσπέραν τῆς παρελθούσης Δευτέρας ἐν τῇ αἰθούσῃ τοῦ συλλόγου Παρνασσῶ ἡ κυρία Ἀθηνᾶ Σεμετιέτ ὠμίλησε διὰ μακρῶν περὶ τοῦ βίου καὶ τῶν ἔργων τοῦ Μόζαρτ συνοδεύσασα τὸ ἀνάγνωσμά τῆς καὶ δι' ἐκτελέσεως ἐκλεκτῶν συνθέσεων ἐκ τῶν τοῦ μεγάλου μουσοργοῦ.

— Τὴν 25 Ἀπριλίου ἐταλέσθησαν ἐν Βιέννῃ τὰ ἔγκαμινα τῆς διεθνούς ἐκθέσεως τῆς μουσικῆς καὶ τοῦ θεάτρου, τῆς ὁποίας ἡ ἐπιτυχία ὑπὸ ἐγχορῶν καὶ ξένων ἀνομολογεῖται ὡς ὑπερβᾶσα πᾶσαν προσδοκίαν.

Εἰκόνες

Ο ΒΑΣΙΛΕΥΣ ΚΑΙ Η ΒΑΣΙΛΙΣΣΑ ΤΗΣ ΔΑΝΙΑΣ

Κατ' αὐτὰς εορτάζεται ἐν Κοπεγχάγη ὑπὸ τοῦ βασιλικῶ ζεύγους τῆς Δανίας ἡ πεντηκονταετηρίς τῶν γάμων του, παρισταμένον τέκνων, ἐγγόνων καὶ δισεγγόνων, τῶσων θάλαρῶν καρπῶν τῆς εὐτυχῆς ταύτης ἐνώσεως. Ἐπὶ τοῦτῳ ἡ Ἑστία δημοσιεύει τὰς εἰκόνας τῶν γηραιῶν ἡγεμόνων ὅπως καταστήσῃ γνωστὰς εἰς τοὺς ἀναγνώστας αὐτῆς τὰς μορφὰς τῶν εὐτυχῶν ἐκείνων πρεσβυτῶν, μετ' ὧν στενοὶ μᾶς συνδέουσι δεσμοὶ συμπαιθείας καὶ σεβασμοῦ, ὡς γεννητόρων τοῦ Βασιλέως μας.

Πρακτικαὶ γνώσεις

Ἡ χρῆσιμότησ τοῦ καπνοῦ

Εἰς τί χρησιμεῖ τὸ κάπνισμα, ὁπείδειν ἐλάττωσ μόλις ὁ ἰατρὸς Τανιζάρης, γνωστός ἕμειν λόγος ἐν Ῥώμῃ. Οὗτος στηρίζει τὰ πειράματά του ἐπὶ τῶν τοῦ καθηγητοῦ Μίλλερ ἐν Νέα Ὑόρκη καὶ Βασιλῆ ἐν Νεαπόλει, οἵτινες ἐδίδαξαν, ὅτι τὸ κάπνισμα ἐμποδίζει τὴν ἀνάπτυξιν τῶν παθογόνων μικροοργανισμῶν, ἐνίοτε μάλιστα καταστρέφει αὐτοὺς ἐντελῶς. Εἰς τὰς πολυπληθεῖς δοκιμὰς, ἃς ὁ ἰατρὸς Τανιζάρης ἐξέτέλεσε, μετεχειρίσθη ἰδιαίτερώσ τὰ μικρόδια τῆς χολέρας καὶ τῆς πνευμονίας. Ἐλαβε μικρὰς κενὰς σφαιράς, τὰς ἤλειψεν ἐσωτερικῶς διὰ γαλατίνης περιεχοῦσης βακτηριδία καὶ εἰσῆγαγε καπνὸν εἰς τὰς σφαιράς ἐπὶ 10 ἕως 20 λεπτά. Τότε ἀπεδείχθη τὸ ἀξιοσημειώτον γεγονός, ὅτι τὰ μικρόδια τῆς γνησίας ἀσιατικῆς χολέρας μετὰ τινα ἐπιδύρασιον καταστράφησαν ἐντελῶς. Ἡ γαλατίνη κατέστη διὰ τοῦ καπνοῦ ἄγονος. Ἀλλὰ μικρόδια ἀντίσθησαν καλῆτερον εἰς τὴν δοκιμὴν καὶ ἰδίως τὸ μικρόδιον τοῦ τύφου, ὅπερ δὲν ἐπηρέασθη σιγῶν ποσῶς ἐκ τοῦ καπνοῦ. Αἱ παρατηρήσεις αὗται εἶνε πολὺ ἐνδιαφέρουσαι δι' ἰατροὺς καὶ μὴ καὶ συντελοῦσι βεβαίως εἰς γαροποιήσιν πάντων τῶν καπνιστῶν καὶ φιλοκάπνων.